

De Lichtbrenger

voor zoekers naar waarheid

Lucifer®

*Actuele onderwerpen gezien in het licht van de Oude Wijsheid of Theo-sofia:
de gemeenschappelijke bron van alle grote wereldreligies, filosofieën en wetenschappen*

Hoe verspreiden we
Theosofie?

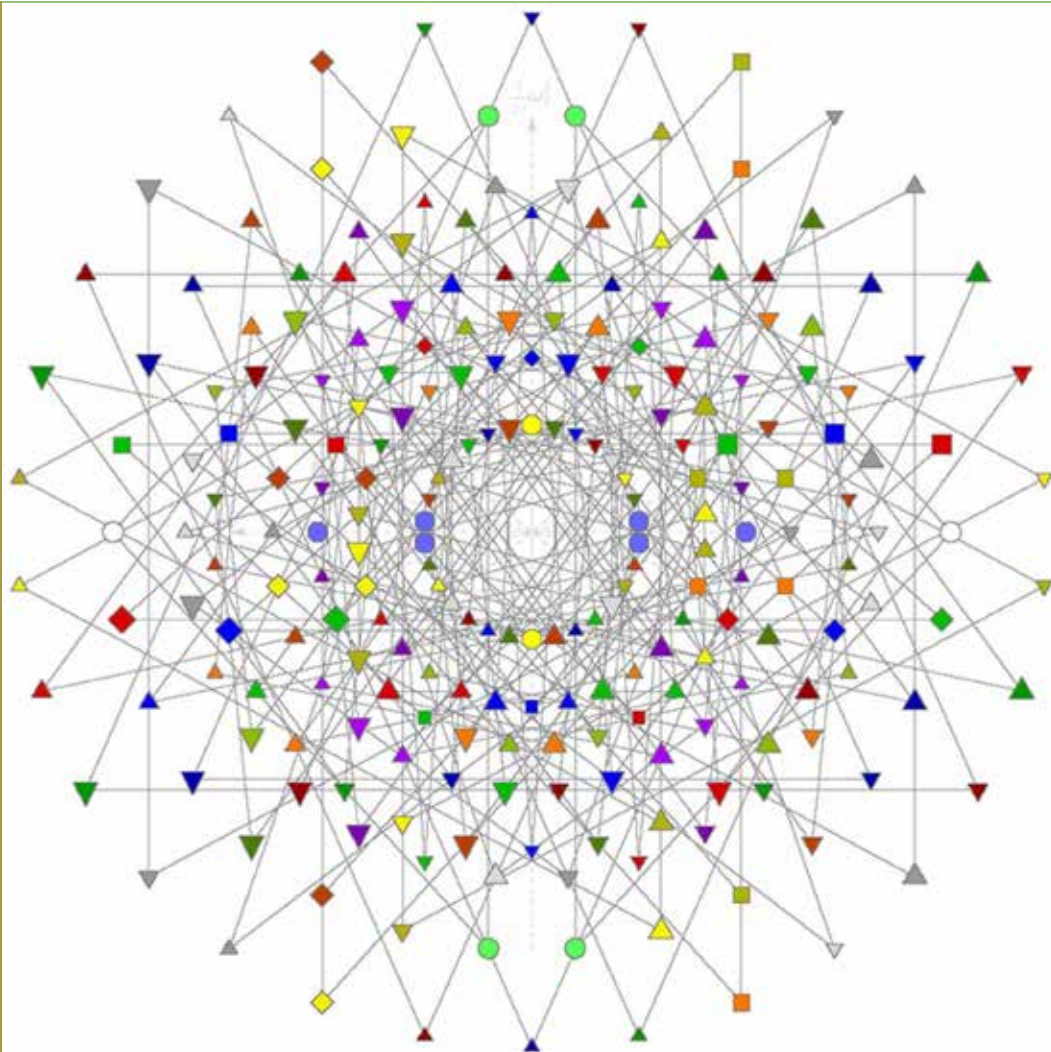
Leren is her-inneren

Bestaan er bewijzen
voor de werking van
homeopathie?

Oog om oog ...
maakt heel de
wereld blind

Het universum in
ons

De prehistorie in
Amerika

Inhoud Lucifer – de Lichtbrenger

39e jaargang | nummer 5 | oktober 2017

Licht op ...

Wat we moeten doen om de Theosofie in de wereld te verspreiden

p. 100

Hoe kunnen we de Theosofie zo uitdragen dat iedereen in de samenleving daarmee een goede levensvisie kan opbouwen, en zodoende zichzelf en anderen veel leed kan besparen?

Herman C. Vermeulen

Leren is her-inneren

Plato over opvoeding en educatie

p. 102

Afgelopen maart sprak Erwin Bomas in een serie *Theosophy Talks* over Plato en zijn betekenis voor onze tijd. De redactie bewerkte de lezingen voor publicatie. In deze *Lucifer* het derde deel: leren is her-inneren.

Erwin Bomas

Bestaan er bewijzen voor de werking van homeopathie?

p. 110

De wetenschapsraad van de Europese Unie wil homeopathische geneesmiddelen niet meer gedogen, omdat er geen wetenschappelijk bewijs is dat ze werken.

Werken deze medicijnen echt niet?

Barend Voorham

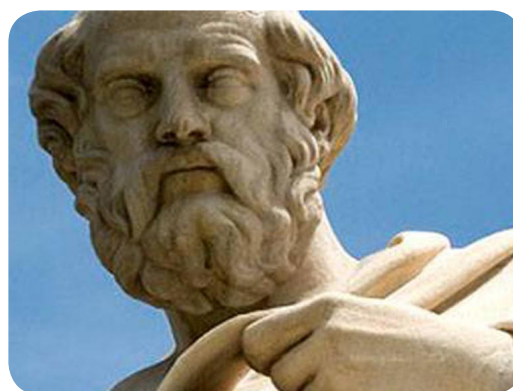
Oog om oog ... maakt heel de wereld blind

Wat te doen met verslagen terroristen?

p. 115

Is er hoop of blijft er altijd geweld in de wereld?

Barend Voorham

Plato.

Het universum in ons Samenwerking en diversiteit als voorwaarde voor gezondheid

p. 121

Volgens de Theosofia is eenheid een feit in de natuur, en samenwerking is daar een logisch uitvloeisel van. In dit artikel wordt dit toegelicht aan de hand van één facet van het lichamelijke functioneren: het microbioom. Een artikel over samenwerking tussen de mensen en miljoenen microben.

Marijn Gijsbers

Gesignaleerd

124

- » De prehistorie in Amerika
- » De huidige antibioticaresistentie kan ons zeer waardevolle lessen leren
- » Reclame Code Commissie keurt huidige voorlichting over orgaandonatie af

Uw vragen

128

- » Boze geesten
- » De Leraren van mevrouw Blavatsky
- » Meditatie en bidden

Activiteiten Agenda

129

- » Lezingen november en december 2017

Licht op ...

Wat we moeten doen om de Theosofie in de wereld te verspreiden

In de theosofische activiteiten van de afgelopen zomer hebben wij veel andere theosofen ontmoet, onder andere in Philadelphia, Barcelona, Berlijn en München. De tijd dat de zomervakantie een rustperiode was, is al lang voorbij. Wat als een rode draad door al die ontmoetingen heen liep, was de steeds gestelde vraag: *hoe kunnen we de Theosofie zo uitdragen dat iedereen in de samenleving daarmee een goede levensvisie kan opbouwen, en zodoende zichzelf en anderen veel leed kan besparen?*

We kunnen ons terecht afvragen waarom de kennis die de Theosofie biedt niet beter bekend is, en welke rol theosofen en theosofische organisaties daarin spelen. Hoe moeten theosofen individueel en samenwerkend in organisaties – het geheel is meer dan de som der delen – de Theosofie uitdragen? Wij kunnen mensen wel bekendmaken met de Theosofie, maar kunnen en willen de mensen niet bekeren. Iedereen heeft zijn eigen vrije wil: waarheid kan alleen door de persoon zelf ervaren en aanvaard worden, en kan dus niet worden opgelegd.

Deze vraagstelling heeft in de International Theosophy Conference (ITC) 2017 te Philadelphia geleid tot een duidelijke doelstelling en opdracht voor de volgende ITC, die op 26-29 juli 2018 te Berlijn zal plaatsvinden. Die opdracht is geformuleerd in de *Philadelphia declaration* (zie <http://www.theosophyconferences.org>).

Wat zouden we moeten doen om de Theosofie in de wereld te verspreiden?

Dat we de kennis die de Theosofie biedt moeten verspreiden en bekendmaken, is wel duidelijk. Maar de vraag is meer: hoe doen we dat zodanig dat de huidige medemensen daar ontvankelijk voor zijn?

Als ware westerlingen is een zekere zendingsdrang en overtuigingskracht ons niet vreemd. Maar is dit wel de goede methode? Natuurlijk kan je op basis van de logica en de universaliteit van de Theosofie wel een aantal mensen enthousiast krijgen. Maar het belangrijkste is dat we zijn wat we zeggen: dat we een levend voorbeeld zijn. We stralen uit wat we zijn, en niet wat we willen zijn.

Neem als voorbeeld een leraar Nederlands die alles van grammatica weet, maar niet de bezieling heeft om de rijkdom die in taal aanwezig is over te kunnen brengen — die het zelf niet is. Hij mist die diepere kennis, ervaring en inzicht die de grammatica te boven gaat. Een van de mooiste voorbeelden van taalinzicht die ik ken, is het liedje ‘Dat ik je mis’ van Maaïke Ouboter, dat een grote mate van creativiteit in het gebruik van de Nederlandse taal laat zien (zie youtube). Kortom we kunnen niet verwachten dat medemensen enthousiast worden voor iets wat we zelf niet uitstralen. Voor ons betekent dit: het levende voorbeeld zijn van een ideaal, dus een principiële oplossing hebben voor de levensvragen die typisch zijn voor deze tijd. Hebben we over die levensvragen mentale beelden opgebouwd die voor anderen makkelijk toegankelijk zijn? Heeft u bijvoorbeeld voor uzelf een theosofisch juist en helder doordacht beeld opgebouwd betreffende alle levenseinde-vraagstukken? Heeft u de karmische consequenties van de keuzen die bij deze vraagstukken horen overwogen, en voor uzelf de logica van uw keuzen overdacht?

Wat is de bindende, versterkende kracht in een samenleving?

Als we de gedachte vasthouden dat we uitstralen wat we zijn en niet wat we zouden willen zijn, dan is dit niet alleen voor individuele mensen het geval, maar ook voor landen en werelddelen, die allemaal worden opgebouwd en gevormd

door groepen van mensen die daar leven en samenwerken.

Als we de wereld van vandaag vanuit het hier geschetste beeld bekijken, en ons afvragen wat de inherente, bindende kracht van de huidige samenlevingen – in hun vele, ogenschijnlijk verschillende vormen – is, dan komen we tot een ander beeld dan wat we vanuit de Theosofie graag zouden willen zien: Universele Broederschap, elkaar helpen en stimuleren tot spirituele groei, en een plaats voor iedereen die aan dit beeld wil bijdragen.

Het huidige wereldbeeld laat een enorm grote diversiteit zien. Toch moeten we tot de conclusie komen dat er een algemeen overheersende karakteristiek is, en dat die sterk van het ideaal van Universele Broederschap afwijkt. We zien een sterk materialistische denkwijze en een krachtige begeerte naar bezit en macht als leidende factoren.

Natuurlijk weten we dat er zeer altruïstische mensen zijn die niet materialistisch denken, en die zich inzetten voor het algemeen belang van onze wereld. Maar jammer genoeg bepalen zij op dit moment het wereldbeeld niet. Het wereldbeeld van nu is 'eigen volk eerst' — wat de definitie van 'volk' ook moge zijn. En dit mag ten koste van anderen gaan, wat een sterke aanzet geeft tot nationalisme en andere vormen van vernauwing in het denken, waar het beginsel 'ieder voor allen' niet in past. Dit is de uitdaging waar we voor staan: hoe kunnen we aan voldoende mensen tonen dat de inherente kracht van een samenleving ligt in de kracht van Universele Broederschap?

Dat dit geen eenvoudige weg is om te bewandelen weten we, dat heeft de geschiedenis ons al geleerd. Verschillende studies hebben aangetoond dat een samenleving met de kleinste verschillen op materieel en vooral op mentaal gebied, de minste innerlijke spanningen heeft en de beste onderlinge samenwerking laat zien. Op het materiële gebied gaat het dus om een gelijke verdeling van bezit en goederen. Er zijn in het verleden vele pogingen gedaan die moesten laten zien hoe dit zou kunnen: van de meest ideale vormen van liberalisme tot socialisme. Deze systemen faalden steeds weer. Dat laat zien waar de moeilijkheid ligt: in het op zichzelf gericht zijn van de mensen.

Het opbouwen van de innerlijke kracht

Samenlevingen, landen en bevolkingsgroepen kennen twee krachten die hen onder druk zetten: de krachten die van buiten komen en, als tweede, de innerlijke spanning die we de corrosie van de bindende kracht van Universele Broederschap kunnen noemen. De van buiten komende krachten, de invloeden die van buiten op een open samenleving inwerken, vereisen dat deze samenleving een samenhang, een inherente kracht heeft om deze uiterlijke invloeden op te vangen en te kanaliseren. Maar bedenk: niet alle invloeden van buiten zijn per definitie slecht. Vele zijn zeer positief en hebben ons geholpen te groeien naar een sterkere en meer universele samenleving, waarin we meer uitdrukking geven aan Universele Broederschap.

Zoals de samenleving een inherente kracht heeft die verbindt en versterkt, zo heeft ook een mens zijn innerlijke kracht. Deze kan alle aanvallen van buiten afweren, en tegelijk ook, door nieuwe samenwerkingen aan te gaan, steeds krachtiger worden.

Deze bindende kracht kan door innerlijke corrosie onder druk komen te staan en verzwakken. Deze innerlijke corrosie is misschien wel het grootste gevaar. Principieel heeft iedereen in ons land gelijke rechten en plichten, maar als de een 'meer gelijk is' dan de ander en de verschillen te groot worden, ontstaat die corrosie. Het is van het uiterste belang de universaliteit als uitgangspunt te blijven houden.

Het opbouwen van die innerlijke kracht vindt plaats door iedereen te laten bijdragen, iedereen overeenkomstig zijn vermogens aan de samenleving mee te laten werken, zowel fysiek als mentaal, en vooral door niemand die van goede wil is uit te sluiten. Een belangrijk element dat aanzet tot de genoemde corrosie, is dat sommige mensen niet mogen deelnemen aan de samenleving. Maar iedereen heeft de behoefte om op een of andere manier mee te werken, en daar – zowel mentaal als fysiek – enige waardering voor te krijgen. Volledig aan de kant staan is iets wat we op het schoolplein al niet leuk vonden; maar ook in ons volwassen leven speelt dat een belangrijke rol: uitsluiting leidt tot radicalisering. Het gaat hier niet om de grootte van de waardering, maar om de bevestiging van het feit dat je bijdraagt.

De grote vraag is: kan je het voorbeeld zijn voor iemand die mentaal arm is, als je zelf mentaal arm bent? Daarom is het van groot belang om heldere gedachtebeelden aan te bieden. We moeten niet alleen verwijzen naar de grote spirituele wezens van deze aarde, maar de ideaalbeelden vooral zelf implementeren, er de levende uitdrukking van zijn: *we stralen uit wat we zijn en niet wat we willen zijn.*

Herman C. Vermeulen

Leren is her-inneren

Plato over opvoeding en educatie

Afgelopen maart sprak Erwin Bomas in een serie van vier *Theosophy Talks* over 'Plato en zijn betekenis voor onze tijd'. Die is groot: Plato is een Leraar die spreekt over fundamentele vraagstukken waar wij dagelijks mee worstelen. De redactie bewerkte de lezingen voor publicatie. Behandeld worden Plato's Mysterieschool, zijn ideeënwereld, leren en her-inneren en het Pad naar wijsheid. Het thema van dit derde deel is de aard van het leerproces.

Kerngedachten:

- » We moeten altijd open blijven staan voor een grotere Waarheid.
- » Het gaat erom dat we niet zozeer leren *wat* we moeten denken, maar eerder *hoe* we moeten denken.
- » Kennis komt van binnenuit. Onderwijs is niet het vullen van een vat, maar het ontsteken van een vuur.
- » Elke vorm van dwang is de dood voor goed onderwijs.
- » Een goede leraar is als een vroedvrouw die geboren laat worden wat innerlijk al aanwezig is.

Dit jaar waren er verkiezingen voor de Tweede Kamer. Eerder in deze serie stelden we al vast dat Plato de democratie niet zo hoog in het vaandel heeft staan. Toch boden die democratische verkiezingen ons een kans om te stemmen voor wat we zelf het wijste vinden. Of wellicht wat daar het dichtst bij in de buurt komt. Maar we beseffen niet altijd dat we in wezen elke dag, ja, elk moment stemmen. Want we kiezen voortdurend met al onze gedachten, die een bijdrage leveren aan de sfeer, de mentaliteit die er in het land en in de wereld heerst. En zoals Plato het zou zeggen: kiezen we dan voor kennis of voor een mening?

In het vorige artikel bespraken we hoe je dat onderscheid tussen kennis en mening, tussen wijsheid en de wat meer uiterlijke feitenkennis, kunt herkennen. Bijvoorbeeld aan de hand van de staatsvormen. De ideeën die

wij in onszelf laten regeren, zullen uiteindelijk ook onze staat regeren en zo krijgen we in feite de samenlevingsvorm die we verdienen. We schreven hierover in het vorige artikel van deze serie.⁽¹⁾

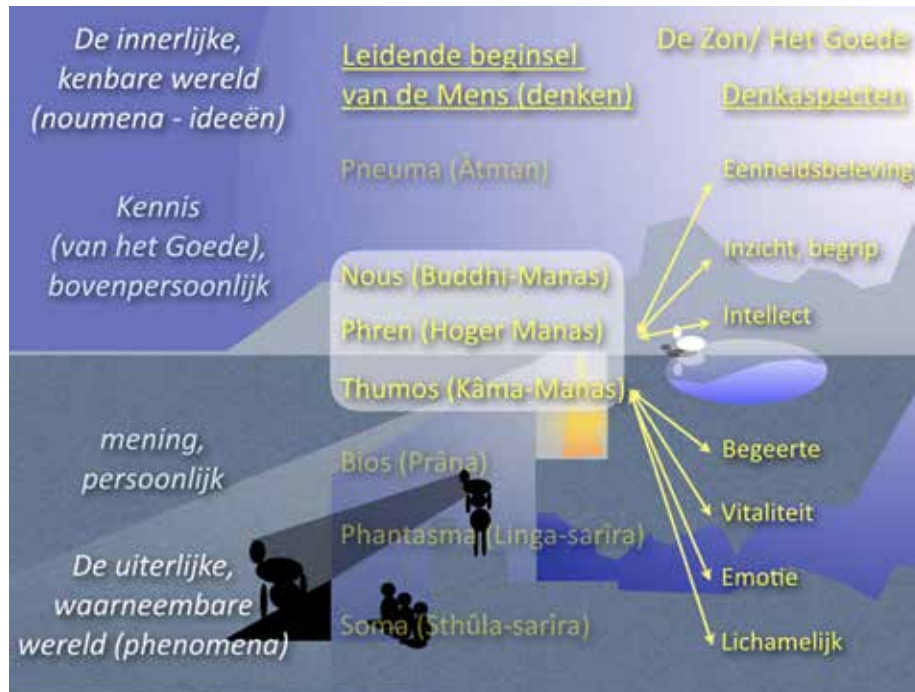
Als we een betere staat willen, kunnen we elke dag met onze eigen ideeën aan het werk om die staat beter te maken. In dit artikel staat centraal hoe we dat kunnen leren. Hoe verloopt een leerproces? We houden hierbij de kernachtige boodschap van Plato in deze serie helder voor ogen: 'onwetendheid is de grootste vijand van de mens'. De mens moet op zoek naar Kennis, Kennis met een hoofdletter.

We bespreken welke vorm van kennis Plato ons kan bieden — als een van de boodschappers van de Oude Wijsheid of Theosofia. Hoe kunnen we die kennis verwerven — en, als we er iets van hebben begrepen — hoe

kunnen we dat dan op een wijze manier aan onze medemens overdragen?

Uit de grot is er de Verwondering

Om te begrijpen welke kennis en wijsheid Plato bedoelt, stonden we in het eerste artikel van deze serie uitgebreid stil bij Plato's metafoor van de grot in *Politeia*.^(2,3)

Plato, de waarheidszoeker, schetst de situatie van gevangenen in een grot als een metafoor voor het menselijk denken, waarbij de verschillende niveaus in de grot staan voor verschillende aspecten van het denken. Plato beschrijft daarbij dat het menselijk denken veelal gericht is op de uiterlijke wereld. We vormen dan onze mening op grond van slechts de schaduwen op de wand in de grot, die de illusie geven werkelijk te zijn. De karakteristiek van de mening is persoonlijk.

Maar Plato beschrijft ook heel duidelijk een bovenpersoonlijke visie, wanneer we uit de grot komen. Het is de weg om tot meer kennis te komen, om in onszelf op zoek te gaan met behulp van onze hogere denkaspecten: ons intellect, ons vermogen om te begrijpen en inzichten te bereiken, en met het eenheidsbesef dat we allemaal delen. Als we deze denkaspecten gebruiken ontwikkelen we een hogere vorm van kennis, en benaderen we wat Plato de Idee van het Goede noemt.

De Idee van het Goede vergelijkt Plato met de zon. Het maakt de volledige uiterlijke wereld zichtbaar, maar is zelf als de bron verborgen achter het zonlicht waardoor

je verblind wordt; je kunt het alleen indirect waarnemen. De Idee van het Goede is de idee dat er een Eén Alomvattende Bron is, waaruit alles voortkomt. Wij noemen dat in de Theosofie ook wel het grenzenloos Beginsel of kortweg grenzenloosheid. Deze idee komen we in diverse omschrijvingen overal in de filosofie in Oost en West tegen. Plato noemt dit beginsel de Idee van het Goede

en hij zegt: dat gaat altijd boven alles uit. Daarom valt er altijd *nog* meer te weten. We kunnen nooit zeggen: *nu* hebben we de waarheid in pacht. Daarom moeten we – als we denken onszelf bevrijd te hebben van de illusies in de grot – *nog steeds en altijd* open blijven staan voor een grotere Waarheid. Met één woord zou je dat Verwondering kunnen noemen.

Verwondering is de eerste stap tot filosofie, zegt Plato. Verwondering moeten we dus altijd behouden, want er is altijd meer kennis, altijd een grotere waarheid te vinden uitgaande van de Idee van het Goede. Dit uitgangspunt komt ook terug als Plato spreekt over zijn visie op leven en dood. En

het is essentieel dat we die visie goed begrijpen, omdat we daarmee ook kunnen begrijpen waar Plato zijn ideeën over kennis op baseert, over wat leren is en over wat onderwijzen is.

Waarom bang zijn voor de dood?

Plato schrijft uitgebreid over leven en dood in zijn dialoog *Phaidon*,⁽⁴⁾ waarin het stervensproces van Sokrates centraal staat. Sokrates, de leraar van Plato, wordt beschuldigd van het verpesten van de jeugd van Athene en het niet eerbiedigen van de goden. Wat daarin echter meespeelde was dat Sokrates iedereen aan zijn scherpe, spitsvondige vraaggesprekken onderwierp. Daar waren de mensen niet altijd zo blij mee, want het wordt hun altijd duidelijk gemaakt dat ze niet zo wetend zijn als ze dachten.

Op bijgaande afbeelding zien we Sokrates op zijn sterfbed.⁽⁵⁾ Vlak voordat hij de gifbeker zal drinken, is hij omringd door zijn vrienden. Zij zijn allemaal verbaasd waarom hij zo opgewekt is en ze vragen zich af: Sokrates waarom ben je niet bedroefd, je hebt nog maar even te gaan en dadelijk zijn we je kwijt?

Sokrates op zijn sterfbed.

Sokrates ontvouwt dan zijn visie op de dood. Waarom zou je eigenlijk bang zijn voor de dood, want we weten er eigenlijk nauwelijks iets van, zegt hij. Misschien dat de dood ons wel in een veel gelukkiger toestand brengt dan het leven. We hebben daar geen idee van. En Sokrates bouwt dan een redenering op, waarbij hij uitlegt dat het voor hem veel logischer is om uit te gaan dat het leven cyclisch is — waarbij we steeds weer terugkeren om meer te leren.

Hij gebruikt hiervoor een vergelijking aan de hand van verschillende paren van tegenstellingen. Is het niet zo, zegt Sokrates, dat alle tegenstellingen in elkaar overgaan en uit elkaar voortkomen? Zo kan iets alleen groter worden als het daarvoor kleiner is geweest. Iets kan alleen sterker worden als het daarvoor zwakker was en sneller als het langzamer was.

Dat geldt ook voor koud en warm, voor licht en donker, voor rechtvaardig en onrechtvaardig, en, bijvoorbeeld, voor slapen en waken. Het ene gaat via een overgangsfase over in het andere, in het tegengestelde. Zoals we elke dag zien dat het 's avonds via de schemering van licht weer donker wordt en 's ochtends van donker weer licht. En zoals we gaan slapen en weer wakker worden. Je ziet elke keer overgangsvormen van iets, dus al die tegenstellingen beschrijven een bepaalde toestand van iets.

Op dezelfde manier zijn leven en dood ook tegenstellingen, legt Sokrates uit. Als je alleen kunt sterven als je daarvoor in leven was, dan kun je dus alleen geboren worden als je daarvoor dood was. En als je via het sterven overgaat van leven naar dood, dan ga je via de geboorte dus weer over van de dood naar het leven. Gaat zo het menselijk bewustzijn niet over van de ene in de andere toestand? Plato laat met deze redenering aan de hand van de paren

van tegenstellingen zien dat het mogelijk is te onderzoeken of er leven na de dood is, zonder te vervallen in geloof of in ontkenning vooraf — wat net zo dogmatisch is.

Zo stelt hij dan zijn vrienden — zijn leerlingen die zich afvragen waarom hij niet bang is — de vraag hoe belangrijk eigenlijk het lichaam is, dat we achterlaten als we sterven. Dat lichaam heeft toch de nodige beperkingen? De zintuigen die we gebruiken om dingen waar te nemen, zijn zelden heel erg zuiver. Veel minder zuiver in elk geval dan hetgeen we via de geest kunnen waarnemen. Hebben we bijvoorbeeld ooit via de zintuigen ooit iets als rechtvaardigheid waargenomen? Of pure goedheid? Of schoonheid? Zijn gehoor moet het antwoord schuldig blijven.

Sokrates vraagt daarop of de bevrijding van de ziel van het lichaam dan niet zou kunnen betekenen dat je deze begrippen na de dood veel zuiverder kunt waarnemen dan je ooit tijdens het leven hebt gekund. En dat dit juist is wat de filosoof in het leven nastreeft. Zijn vrienden hebben dus voldoende stof om over na te denken.

De haan van Asklepius

Sokrates drinkt ten slotte de gifbeker en laat het leven — zo wordt beschreven in de *Phaidon*. Zijn laatste woorden zijn: “Kriton, we zijn Asklepius nog een haan verschuldigd.”⁽⁶⁾

Veel denkers hebben zich over de betekenis achter deze woorden gebogen. In Toscane stond de briljante renaissancecedenker Pico della Mirandola, samen met Marsilio Ficino, in de 15e eeuw aan de basis van het opnieuw onder de aandacht brengen van het gedachtegoed van Plato. Zijn beroemde werk *Rede over de menselijke waardigheid* wordt nog steeds aangehaald als één van de bronnen van het begin van de renaissance, en vervolgens ook de verlichting. Pico haalt in dit werk de laatste woorden van Sokrates aan en plaatst ze in een breder perspectief. “Voordat we tot de heilige Mysteriën van Dionysus kunnen toetreden”, schrijft hij, “moeten we de haan te eten geven, dat wil zeggen het goddelijke deel van onze ziel met de kennis van goddelijke dingen moeten voeden (...). Dit is de haan waarover we in het boek Job lezen dat hij met verstand begiftigd is.”⁽⁷⁾ En de haan die we kennen van het verhaal van Petrus, de haan die kraait om de mens weer tot inzicht te brengen.

Zo geeft Sokrates met zijn laatste woorden aan dat het goddelijke deel van zijn ziel weer teruggaat naar zijn eigen goddelijke sfeer. De haan is verschuldigd aan Asklepius, omdat Asklepius in het oude Griekenland de geneesheer van de zielen is.

Onze samengesteldheid in de cyclus van leven en dood

Eerder in deze serie over Plato beschreven we de zeven beginselen van bewustzijn en de zeven denkaspecten van de mens, zoals die in de Theosofia worden weergegeven en waarmee we ook duidelijk kunnen maken wat Sokrates bedoelde met de haan als het goddelijke deel.⁽⁸⁾

De mens is een samengesteld wezen met een goddelijke kern, een geestelijk deel, een denkvermogen, een begeer- telichaam, met vitale stromen, een astraal lichaam en tot slot een uiterlijk fysiek lichaam. Elk bewustzijn is in essentie tevens onderdeel van het goddelijke, het Ene, het Goede zoals Plato dat noemt. Bij het sterven trekken de beginselen zich terug in ons onvergankelijke geestelijk-goddelijke deel. Daarbij wordt de ervaring opgenomen van het hogere deel van onze lerende tussennatuur – de ziel – waarin bij de mens met name het denkvermogen actief is. De gedachten die gericht waren op eenheid en op mededogen, de inzichten die we hebben opgedaan, de hogere idealen die we hebben gevormd en de abstracte intellectuele concepties nemen we mee uit het afgelopen leven en worden als onderdeel van ons *geweten* weer actief in een komend leven. Hiermee wordt duidelijk dat de lessen die we leren via het denken gericht op de spirituele zijde van onze natuur duurzamer zijn dan de gedachten die gericht zijn op de meer persoonlijke, uiterlijke zijde. We kunnen in een leven ook al het verschil ervaren tussen de vergankelijkheid van een mening, die de volgende dag alweer ontkracht en vergeten kan zijn, en het blijvende karakter van een inzicht over de gelijkwaardigheid van leven of een deugd als rechtvaardigheid.

Een visie voor deze tijd

Theosofen zijn vertrouwd met dit cyclische beeld van leven en dood. En het geeft zeker ook Plato's visie op het leven weer. Het was voor hem meer dan een hypothese. Maar voor mensen die er voor het eerst kennis mee maken is het goed om het als hypothese te zien en dan te kijken wat het voor je kan betekenen.

In het licht van deze serie 'Plato en zijn betekenis voor onze tijd' moeten we vaststellen dat er in deze tijd nog weinig met deze visie naar het leven gekeken wordt. Een populaire kreet is *yolo*: 'you only live once'. Dit staat voor de levenshouding dat we maar één leven hebben, waarin alles moet gebeuren. Dus laten we er maar zo veel mogelijk van genieten is dan de gedachte. *Social media* staan dan ook bol van de uitspattingen waar mensen zoal mee bezig zijn, van uiterlijke status en bezit tot mooie reizen

en dergelijke. Een 'timeline' op Facebook lijkt in feite verdacht veel op de wand met schaduwen in de grot van Plato. Die kenmerkende uitingen van onze tijd zijn vaak erg gericht op het uiterlijke leven, gezien vanuit eenmaligheid. Dat kan ertoe leiden dat we Plato's grot weer ingaan. Een tweede bron van afleiding is het feit dat we, ook in de 'gewone' media, elke dag op de persoon gerichte ideaalbeelden opgedrongen krijgen van wat een succesvol leven zou moeten zijn. Beide ontwikkelingen genereren een ander fenomeen, met als afkorting *fomo*, wat staat voor 'fear of missing out'. Oftewel 'de vrees om allerlei dingen te missen'.

De nadruk op uiterlijk succes en genietingen in het 'eenmalige' leven heeft zijn keerzijde. Als we met tegenslag worden geconfronteerd: iemand in de naaste omgeving wordt ziek of overlijdt, of je verliest je baan; dan zijn velen ineens de weg kwijt. We vinden het heel lastig om te gaan met ouderdom, met ziekte en met onze sterfelijkheid. Maar uitgaande van een andere visie op het leven zijn dat juist momenten waarop we ons kunnen afvragen: waar draait het nu eigenlijk om in het leven? Wat vinden we nu echt belangrijk? Dan blijkt vaak dat onze hogere denkaspecten toch meer leidend willen zijn dan de lagere. Zo kan een heldere visie op het leven heel veel betekenen voor mensen nu die worstelen met psychische problemen als bijvoorbeeld een depressie. Zijn zij niet bevangen door de schaduwen van het uiterlijke leven? De omloop van informatie is daarbij gigantisch snel geworden, waardoor we eigenlijk continu het risico lopen om afgeleid te worden door de uiterlijke illusoire kant van het leven. Wat we vooruitgang noemen maakt de complexiteit in elk geval alleen maar groter.

Zelfkennis

Plato laat ons, net als alle andere wereldleraren, zien waarop we ons kunnen richten als we het wezenlijke willen vinden. Zie de uiterlijke wereld en je eigen mening niet als de grote Waarheid, denk *buiten* de grot. Ga op zoek naar de hogere aspecten in jezelf, is zijn boodschap. Het gaat dan om Zelfkennis, met een hoofdletter Z.

In *Phaidros* zegt Sokrates: "Het lijkt me eigenlijk zinloos om allerlei dingen te gaan bestuderen voordat ik mezelf ken!"⁽⁹⁾

Sokrates zegt dit heel stellig, maar hij is dan ook altijd op zoek naar de essentie van de dingen en zoekt met name naar de betekenis van de deugden. Wat is rechtvaardigheid, wat is het goede, hoe zou je in het leven moeten staan? Echte kennis is eigenlijk gelijk aan deugd, zegt

hij. Deze kennis maakt dat we ernaar handelen en zo de wereld verder helpen.

Achter dit 'onszelf kennen' schuilt een oneindig perspectief. Want dit Zelf van ons is in essentie het Oneindig Goede zelf. Wij kunnen ons daar steeds verder, met meer geestelijke kracht mee verbinden en zo antwoorden in onszelf vinden die we niet snel in de uiterlijke wereld zullen aantreffen.

Om misverstanden te voorkomen: Plato beweert hier absoluut niet dat het streven naar zelfkennis en zelfbevrijding egoïstisch is. Integendeel, wie zich tot hoogste ideaal stelt mee te werken aan een betere wereld, zal merken dat hij niets kan bereiken zonder zelfkennis. Elke stap vooruit die op de weg van het zelfonderzoek gedaan wordt, betekent tevens een stap verder op het pad dat uiteindelijk zal voeren tot de verlossing van het leed in de wereld.

Sokrates over leren herinneren

Het ontwikkelen van zelfkennis brengt ons tot het begrip leren. Wat is leren? Laten we even kijken naar een citaat uit de dialoog *Menon*,⁽¹⁰⁾ waar Sokrates het volgende zegt:

Omdat de ziel dus onsterfelijk is en dikwijls ontstaan is, waardoor ze de dingen op aarde en de dingen in de Hades, alle dingen, te zien kreeg, bestaat er niets of ze heeft het leren kennen. Daarom is het heel normaal dat ze zich kan herinneren wat ze vroeger over de deugd en andere kwesties te weten kwam. Omdat de hele natuur nu eenmaal innerlijk verwant is en je ziel alles heeft geleerd, is het aannemelijk dat wanneer je je slechts één ding kunt herinneren, dat noemen de mensen leren —, je ook alle andere dingen kunt terugvinden, wanneer je dapper en onvermoeibaar blijft zoeken. Dit zoeken en leren is toch helemaal een kwestie van je herinneren?

Leren is her-inneren. Het streepje benadrukt de betekenis van het woord. Als we op zoek gaan naar iets wat we innerlijk al hebben, zegt Plato, dan kunnen we het antwoord altijd vinden. We dragen het al in ons mee, het zit in onszelf, wij zijn uiteindelijk onderdeel van dat Oneindige, dus er is niets nieuw. We kunnen altijd alles weer binnen ons bewustzijn brengen. Er is wellicht veel inspanning en geduld voor nodig, maar het zal uiteindelijk lukken. Dit is denk ik een van de mooiste positieve motto's voor het onderwijs in het algemeen.

De metafoor van de grot in de dialoog *Politeia* van Plato is ook een introductie op hoe je het onderwijs in die Staat zo moet inrichten dat je een Staat krijgt waarin wijsheid

Leren is her-inneren ...detail uit het schilderij 'De school van Athene' van Rafaël Santi.

uiteindelijk kan regeren. Aan het eind van het grotverhaal zegt hij dit over onderwijs:

We moeten vaststellen dat opleiden iets anders is dan wat de lui verkondigen die beweren zich daarin te specialiseren. Ze beweren dacht ik dat ze zorgen voor kennis in een ziel die daarin eerst ontbrak, net zoals iemand in blinde ogen voor gezichtsvermogen zou zorgen.

Wat wij nu bespreken, maakt juist duidelijk dat bij elk mens het vermogen en het instrument waarmee iedereen leert, in de ziel aanwezig is. Net zoals een oog alleen samen met heel het lichaam uit de duisternis naar het licht gekeerd kan worden, zo moet ook dit instrument samen met heel de ziel van de veranderlijke wereld worden weggedraaid tot het sterk genoeg is om de aanblik van het bestaande, van het stralendste deel daarvan, wat wij het Goede noemen, te verdragen.⁽¹¹⁾

We lezen hier weer in andere woorden: leren is her-inneren. Wij moeten door ons instrument – het denkvermogen – goed te gebruiken, goed te richten — zien om uit

die grot te komen. Kennis is dus niet iets wat van buitenaf ingegoten kan worden, kennis komt van binnenuit. Zoals we in het onderwijs ook wel plegen te zeggen: “Het is niet het vullen van een vat, maar het ontsteken van een vuur.” We moeten dus zorgen dat dat vuur op een gegeven moment gaat branden en uit zichzelf ook blijft branden.

De uitdaging: inzichtelijk denken

Gemiddeld gezien zijn we in de menselijke evolutie van denken bezig om met het intellect het begeerteaspect van het denken verder te gaan beheersen. Die twee aspecten begeerte en intellect spelen de hoofdrol in onze huidige samenleving en onze uitdaging is om de hogere aspecten – met name het eerstvolgende, het inzichtelijke denken – een grotere rol te laten spelen.

We hebben zoals gezegd alle denkaspecten in ons. We hebben het allemaal in ons, maar we zijn op dit moment nog niet zo ver dat we al die aspecten ontplooid hebben en beheersen. Wat betreft het inzichtelijke aspect zullen we, om dat echt te gaan beheersen, nog heel erg ons best moeten doen en onvermoeibaar moeten doorwerken.

In dit licht gezien: wat zegt Plato dan over opvoeding en educatie? Een citaat uit *Nomoi (Wetten)*, waarin hij zegt:

Ik spreek van opvoeding wanneer voor het eerst deugd tot kinderen doordringt. Stel nu dat lust en liefde, pijn en haat op de juiste manier tot je ziel doordringen als je nog niet kunt denken en ze, wanneer je later wel kunt denken, door de gepaste leiding van goede gewoontes met je gedachten overeenstemmen. Deze overeenstemming is zoveel als de volledige deugd.⁽¹²⁾

Kinderen zijn nog niet direct zelfstandige denkers, en ook daarom nog in de beschermende sfeer van ouders, opvoeders en leraren. Ze leren heel veel via voorbeelden en het overnemen van bepaalde gewoontes.

Eigenlijk moeten kinderen – zegt Plato – die gewoontes aanleren *alsof ze al wel zelfstandig zouden denken*. En met zelfstandig denken bedoelen we dat het kind zijn lagere denkaspecten – zoals emoties, vitaliteit en lagere begeerten – leert beheersen, daar niet de slaaf van wordt en de hogere denkaspecten leert ontwikkelen. En dat zijn dus ook de voorbeelden die ze mee moeten krijgen. Als je kinderen al vroeg kan meegeven om vanuit de eenheid te denken, dan hebben ze al de juiste gewoontes voor op het moment dat ze zelfstandig gaan nadenken. Dan begrijpen ze ook waarom dat juist is. Dat is de ideale situatie, zegt Plato. Het is niet eenvoudig om het lagere te beheersen, zodat

het hogere meer aandacht krijgt, erkent Plato. Hij spreekt van een tweedeling, als hij constateert dat het kind enerzijds ‘van alle wilde dieren het moeilijkst handelbaar is’. Omdat het zo’n sterke maar nog ongeleide bron van denken heeft is het slim en sluw. Met andere woorden, als je niet zorgt dat het kind die goede gewoontes aangeboden krijgt en het lagere krijgt de overhand, dan is het het alermoeilijkste dier om in bedwang te houden. Anderzijds, als je die hogere begrippen probeert helder te maken lijkt dat wellicht moeilijk, maar als je het met kinderen over eenheid hebt en wat dat inhoudt, dan begrijpen ze dat eigenlijk allemaal.

Abstracties en samenhang

Plato beschrijft hoe algebra, de geometrie van vlakken en ruimtelijke figuren, astronomie en de leer van harmonie het intellect tot ontwikkeling brengen.⁽¹³⁾ Het leert ons abstract denken en bovenpersoonlijk en objectief redeneren. Echter, om ware kennis te verkrijgen is het nodig dat we de samenhang tussen de vakken gaan zien. Hij schrijft: “Men moet kritisch zijn op alle aannames, de aannames zelf onderzoeken en achterhalen of ze te relateren zijn aan een universeel eerste principe, proberen te begrijpen ‘wat elk ding in zichzelf is’ en inzicht te krijgen in de Idee van het Goede.”⁽¹⁴⁾ Volgens Plato is filosofie het enige vak dat aan deze eisen voldoet. Hij legt de functie van vakken in de ontwikkeling van het karakter uit, met de focus op de ontwikkeling van het denken en van deugd in plaats van de uiterlijke voordelen. Dit geldt al voor dingen die vanaf de jongste leeftijd geleerd worden, zoals het stimuleren van het denken en de verbeelding bij het vertellen van verhaaltjes. En het herkennen van de harmonie bij het leren van liedjes en het overwinnen van angsten bij de eerste lichamelijke oefeningen.

Vergelijk dit eens met de argumenten die heden ten dage

worden gebruikt bij de uitleg waarom we wiskunde of taal leren. Dan wordt er meestal gesproken over de praktische kant, de voordelen van rekenen voor commerciële doeleinden bijvoorbeeld, zodat onze kinderen kunnen concurreren in de mondiale economie. Volgens Plato gaat het er bij educatie echter om dat we niet zozeer leren *wat* we moeten denken maar eerder *hoe* we moeten denken. Er is een verschil tussen de praktische en de filosofische kant van vakken, een verschil tussen ontwikkeling van uiterlijke vaardigheden of innerlijke vermogens, een verschil tussen instructie en educatie. Plato plaatst educatie dus duidelijk voor instructie. Een boodschap die heden ten dage nog zeer actueel is. En H.P. Blavatsky voegt daar in *De Sleutel tot de Theosofie* het zelfvertrouwen en altruïsme aan toe:

Aan kinderen moet bovenal zelfvertrouwen worden geleerd, liefde voor alle mensen, altruïsme, onderlinge verdraagzaamheid en in de allereerste plaats zelfstandig en logisch denken.⁽¹⁵⁾

Dit zelfvertrouwen kunnen we vooral zien als het vertrouwen in het Hoger Zelf, in het goddelijke dat we zelf in essentie zijn. Op het moment dat we dat als uitgangspunt nemen, in onszelf herkennen, kunnen we het ook veel beter in anderen herkennen. Bij het zelfstandig denken kunnen we de hogere denkaspecten leidend laten zijn en de lagere denkaspecten dienstbaar.

Kijken we nu naar educatie in het licht van ‘leren is herinneren’ – het activeren van kennis die reeds innerlijk aanwezig is – dan zien we hoe de wisselwerking tussen opvoeder en kind of leraar en leerling verloopt.

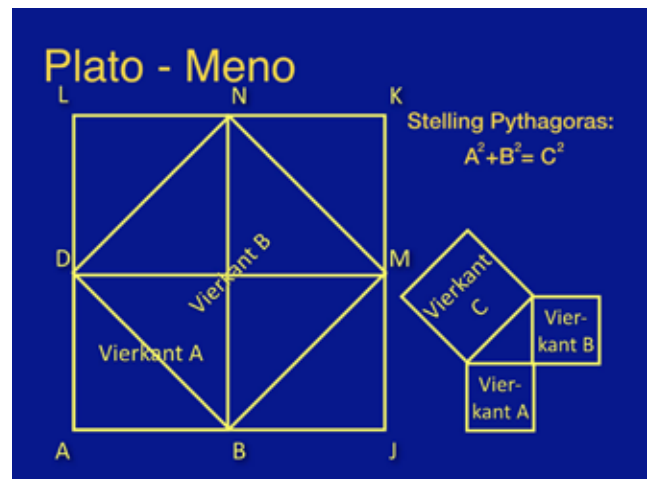
Als we een bepaald denkbeeld, een stukje kennis of inzicht bij een kind willen wakker maken, is het alsof we die gedachte in trilling brengen. Maar om de gedachte ‘over te brengen’ moeten we het als het ware kleden, transformeren naar de uiterlijke wereld. Dat proces verloopt via al onze denkaspecten. Het oorspronkelijke idee wordt ingepakt in omschrijvingen, definities of beelden om het over te brengen soms gecombineerd met een bepaalde intentie of emotie. Dit resulteert uiteindelijk in iets wat zintuiglijk is waar te nemen: we gebruiken onze stem en gebaren om woorden uit te drukken die een ander met zijn zintuigen kan opvangen. De ontvanger krijgt deze via zijn zintuigen binnen, verwerkt de informatie met behulp van zijn denkaspecten, zodat uiteindelijk het beeld ook in *zijn* ziel tot trilling wordt gebracht. Wat gebeurt er nu? Op dat moment creëert de ontvanger in zijn ziel

een opening voor dat denkbeeld of dat inzicht dat vanuit zijn *eigen* Hoger Zelf te binnen wordt gebracht. Hij herinnert het zich. Dat is – theosofisch gezien – wat er gebeurt bij goed onderwijs.

Zelf herinnerd: $a^2+b^2=c^2$

Plato geeft in *Menon* een goed voorbeeld van dit proces. Sokrates wil daarin aan Menon bewijzen dat leren herinneren is. Hij gaat daarvoor in gesprek met een ongetletterde, niet opgeleide slaaf en probeert hem de stelling van Pythagoras uit te leggen: $a^2+b^2=c^2$.⁽¹⁶⁾

Hij tekent een vierkant met een zijde van 2 voet en vraagt aan de slaaf wat de oppervlakte is. Deze komt nog wel tot de rekensom $2 \times 2 = 4$. Dan vraagt Sokrates: stel dat we een vierkant zoeken dat twee keer zo groot is – dus die de dubbele oppervlakte heeft van dit vierkant – en we zijn op zoek naar hoe lang de zijden van dit vierkant moeten zijn. De slaaf meent eerst dat er dan ook een zijde nodig is die $2x$ zo lang is, maar Sokrates tekent hem voor hoe dat eruit zou zien, namelijk dat de oppervlakte dan $4x$ zo groot wordt.

De slaaf realiseert zich hierdoor dat hij onwetend is over dit vraagstuk, en wordt nieuwsgierig. Hij puzzelt wat, maar komt er niet uit. Dan laat Sokrates hem door middel van uitwerkingen van de tekening stap voor stap ontdekken hoe het werkt. Zo doorziet de slaaf zelf hoe je via de diagonaal van een kleiner vierkant tot een $2x$ zo groot vierkant kunt komen. Hij bewijst op eigen inzicht de stelling van Pythagoras; slechts geholpen door de relevante uiterlijke vormen. De kennis had hij in zichzelf beschikbaar, zonder dat hij ooit wiskundeles had gehad.

Geen dwang!

Leren is zo eigenlijk de herinnering onderwezen krijgen.

Een heel belangrijk aspect hierbij, ook zeker voor onze tijd, is de boodschap van Plato dat elke vorm van dwang in het onderwijs de dood is voor goed onderwijs. Nog een citaat uit *De Staat*:

We moeten hen dus van jongs af met wiskunde, meetkunde, alle vakken die je ter voorbereiding op de filosofie moet bestuderen, laten kennismaken. Maar het onderwijs moet zo zijn opgezet dat het niet als een verplichting wordt ervaren. Want al heeft je lichaam geen last van afgedwongen inspanningen, in je ziel beklijft onder dwang opgedane kennis niet. Daarom moet je de kinderen deze vakken spelenderwijs in plaats van gedwongen bijbrengen. Dan heb je ook meer kans om te zien hoe het met ieders aanleg zit.⁽¹⁷⁾

Zodra je de vrije wil negeert, wordt het leren als een verplichting ervaren en dan dreigt het een doods proces te worden waarin met wat trucjes het geheugen wordt getraind. Maar als er ruimte wordt geschapen voor zelfkennis, voor eigen ontwikkeling, voor de dingen waar jij nieuwsgierig naar bent – want we zijn niet allemaal hetzelfde, gelukkig – dan krijgt leren betekenis, dan word je uitgedaagd, dan werken we ook aan de ontwikkeling van ons inzichtelijk denkaspect.

Plato noemt het her-inneren uit vorige levens *Anamnèsis*. Kennis terughalen die we al opgebouwd hebben, omdat we in essentie onsterfelijk zijn. Kennis van de hogere ideeën waarvan we in een nieuw leven slechts de omschrijving leren, in een andere taal en in andere afbeeldingen. Maar uiteindelijk zit daar de essentie achter. Ons *geweten*, Sokrates' *daimon*, waar hij zich altijd door liet leiden. Ons inzicht, de ware kennis, die eigenlijk gelijk staat aan deugden zoals Plato die noemde: zelfbeheersing, moed, wijsheid, rechtvaardigheid. De deugden die we *altijd* in combinatie met het verstand moeten gebruiken — het zelfstandig denken. En tot slot ook *het Goede*, wat in ieder van ons zit: eenheidsbesef, mededogen. De deugd komt slechts van binnenuit, zegt Plato. En de leraar Sokrates noemt zichzelf een vroedvrouw. Want een goede leraar is eigenlijk een vroedvrouw die niets anders doet dan het innerlijke – onze her-innering – geboren te laten worden.⁽¹⁸⁾

Referenties

1. Zie Erwin Bomas, 'Ideeën regeren de wereld'. Artikel in *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 39, nummer 4, blz. 20-30.
2. Zie Erwin Bomas, 'Plato: Waarheidszoeker en stichter van een Mysterieeschool'. Artikel in *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 39, nummer 3, blz. 72.
3. Plato, *Plato verzameld werk. VII Het Bestel, Politeia*. Vertaling Hans Warren en Mario Molegraaf, Uitgeverij Bert Bakker, Amsterdam 2012, 514a-518b.
4. Zie ref. 3, *Phaedo* (Faidon).
5. De Franse schilder Jacques Louis David: De dood van Sokrates (1787).
6. Zie ref. 3, *Faidon*, 118a.
7. Pico della Mirandola, *Rede over de menselijke waardigheid*. Historische Uitgeverij, Groningen 2008, blz. 67.
8. Zie ref. 2, blz. 73.
9. Zie ref. 3, *Faidros*, 229e.
10. Zie ref. 3, *Menon*, 81d.
11. Zie ref. 3, *Politeia*, 518c.
12. Zie ref. 3, *Nomoi* (Wetten), 653b.
13. Zie ook H.P. Blavatsky, *De Geheime Leer*, Theosophical University Press Agency, Den Haag 1988, deel I, blz. 475 (blz. 433 oorspronkelijke Engelse pag.) over de leer van Pythagoras.
14. Zie ref. 3, *Politeia*, 531d tot 534c en 537c.
15. H.P. Blavatsky, *De Sleutel tot de Theosofie*, Theosophical University Press Agency, Den Haag 1985, blz. 251-2.
16. Zie ref. 3, *Menon*, 82a-85a.
17. Zie ref. 3, *Politeia*, 536de-537a.
18. We verwijzen hierbij ook naar nummer 17 van onze symposiumreeks, 'Rāja-Yoga Opvoeding van het reïncarnerende kind', tevens *Lucifer – de Lichtbrenger*, jaargang 37, augustus 2015, nummer 3/4. Daarin beschrijven we uitgebreid hoe opvoeding en onderwijs aan kan sluiten op een visie op de mens als reïncarnerend wezen, zoals Plato dat ook deed.

Bestaan er bewijzen voor de werking van homeopathie?

Kerngedachten:

- » Bewijs is relatief; het is overtuiging van het bewustzijn.
- » De fysieke stof is de 'neerslag' van astrale stof.
- » Hoewel in homeopathische medicijnen soms geen stoffelijk deeltje van de genezende substantie aanwezig is, bevatten ze toch de bewustzijnskarakteristiek ervan.

De wetenschapsraad van de Europese Unie, EASAC, heeft in een advies aan de Europese Commissie te kennen gegeven dat homeopathische medicijnen niet meer als medisch product mogen worden aangemerkt. Ook zouden ze door zorgverzekeraars niet meer vergoed moeten worden. Er zou namelijk geen bewijs zijn dat ze echt werken.⁽¹⁾ De vraag is echter: wat is bewijs? En kan de gangbare wetenschappelijke bewijsvoering ooit toegepast worden op de homeopathie?

Het is niet de eerste keer dat er door de gevestigde medische wetenschap een aanval wordt gedaan op de homeopathie. Al sinds het optreden van Hahnemann, de grondlegger van de moderne homeopathie in de 18e eeuw, wordt deze manier van genezen door artsen aangevallen. In de loop der eeuwen zijn er niettemin duizenden patiënten geweest, die baat hebben gehad bij homeopathie. Het is echter ondertussen bijna een usance geworden dat de traditionele medische wereld deze genezingen toeschrijft aan een placebo-effect. Ook EASAC moet erkennen dat in individuele gevallen de homeopathie mensen wist te genezen, maar ook deze Europese wetenschapsraad schrijft dit toe aan het placebo-effect.

Het genezen van patiënten is dus ook volgens deze raad geen bewijs van de effectiviteit van homeopathische middelen. Dat bewijs moet in het middel

zelf gevonden worden. En daar zit hem precies de crux, want in dat sterk verdunde homeopathische medicijn is geen spoor van het oorspronkelijke bestanddeel te vinden.

Wat is bewijs?

Nu is bewijs een begrip dat vaak wordt gebruikt om aan te tonen dat iets absoluut waar is; alsof er een absolute zekerheid voor de verklaring van een waarneming is. Als in een publicatie staat dat het *wetenschappelijk bewezen* is dat de homeopathie niet werkt, dan lijkt dit een absolute zekerheid. De woordgroep 'wetenschappelijk bewezen' lijkt alle twijfel uit te bannen. Maar zo'n absolute zekerheid bestaat niet in de wetenschappelijke bewijsvoering.

In de wetenschap worden hypothesen opgesteld die waarnemingen moeten bevestigen en die voorspellingen doen ten aanzien van verschijnselen. Als

die verklaringen logisch zijn onderbouwd en de voorspellingen blijken te kloppen, dan spreekt men van 'bewijs'. Vaak genoeg echter kunnen deze hypothesen weliswaar een groot deel van de waarnemingen verklaren en voorspellen, maar zijn er ook uitzonderingen. Hoewel die niet verklaard worden door de hypothese, leidt dit er meestal niet toe dat deze als ondeugdelijk terzijde worden geschoven. Er is echter pas sprake van een echt wetenschappelijk bewijs, als het voldoet aan de eisen die de Duitse filosoof Karl Popper stelde aan bewijsvoering, namelijk dat het ook de uitzonderingen verklaart.

Bovendien zal je je moeten afvragen of je bij je onderzoek *alle* verschijnselen hebt waargenomen en of je ze wel *juist* hebt waargenomen. Omdat het onmogelijk is vast te stellen of dit inderdaad het geval is, kun je nooit van een absoluut bewijs spreken.

Zelfs in de meest logische tak van wetenschap, de wiskunde, kun je niet van absoluut bewijs spreken. Er wordt immers uitgegaan van een aantal axioma's. Dit zijn hypothesen die verder niet bewezen zijn, maar die wel hun geldigheid in de praktische toepassing hebben bewezen. Ze dienen als uitgangspunt voor logische redeneringen en uitwerkingen.

Er is dus geen absolute waarheid en er is geen 'bewijs' dat zo'n absolute waarheid bevestigt of juist ontkracht.

Bewijs is in feite gerelateerd aan de individuele mens. Gottfried de Purucker, vierde Leider van de Theosophical Society (T.S.), omschrijft het dan ook als de overtuiging voor het denken.⁽²⁾ Wat voor de een bewezen is, is voor de ander wellicht nog een vraag. De ene mens is overtuigd door een verklaring, een ander twijfelt, terwijl een derde die verklaring ondeugdelijk vindt. Daarom is bewijs relatief. Als wetenschappers dit zouden beseffen, waren ze ongetwijfeld voorzichtiger in hun conclusies: een attitude die de grote wetenschappers altijd heeft gekenmerkt. Als bewijs relatief is, en afhankelijk van de individuele mens, dan kan niemand iets voor een ander bewijzen. Het is alleen door zelfonderzoek te verkrijgen.

Dit zouden de wetenschappers dan ook ten aanzien van homeopathische geneesmiddelen in acht moeten nemen.

Onstoffelijk niveau

De kern van de kritiek op de homeopathie ligt in het feit dat de geneesmiddelen zeer sterk verdund zijn, waardoor in het geneesmiddel soms geen enkele molecuul van de werkzame stof is terug te vinden. Volgens de materialistische visie op materie kan er daarom nooit enige werking van het middel uitgaan.

In het artikel 'De wetenschappelijke benadering van de klassieke homeopathie'⁽³⁾ wordt echter aangetoond dat deze middelen wel degelijk werken, zij het dat ze niet zozeer op de fysieke cellen en moleculen van het lichaam een invloed uitoefenen, maar op de *kracht* daarachter.

Het uitgangspunt van de homeopathie is namelijk dat het fysieke lichaam aangestuurd wordt door een niet-materiële kracht, *dynamis* genoemd. De oorzaak van ziekte ligt niet in het lichaam maar in deze dynamis. Het werkelijke genezingsproces vindt plaats vanuit dit onstoffelijke niveau — of eigenlijk zouden we moeten zeggen: minder grofstoffelijk niveau. Het zelfherstellende vermogen, dat in dat meer innerlijke deel van de mens zit, wordt geactiveerd. De homeopathische medicijnen werken dus op het gebied van de dynamis of levenskracht. Als die kracht door materialistische wetenschappers ontkend wordt, omdat het fysiek niet waarneembaar is, dan ligt het voor de hand dat ze nooit iets van de werking van de homeopathie zullen begrijpen.

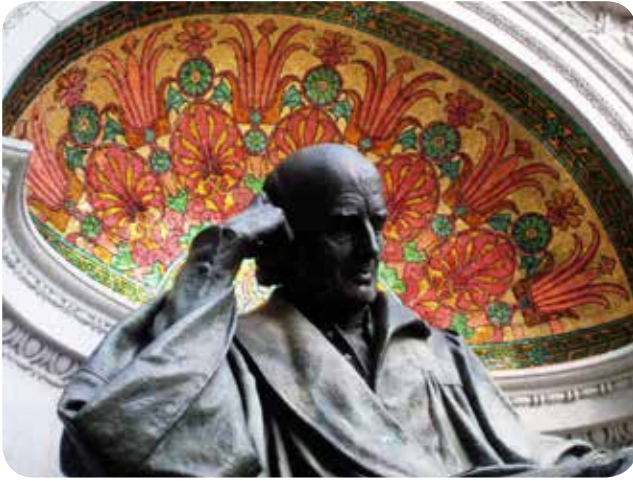
Je kunt met iets stoffelijks namelijk nooit direct iets onstoffelijks meten: je kunt alleen de eventuele *uitwerkingen* ervan in de stoffelijke wereld meten. Want wanneer je het onstoffelijke voorstelt als bestaande uit de materie zoals we die kennen, dan ben je als de Amerikaanse arts MacDougall, die in het begin van de 20e eeuw, door stervende mensen vlak voor en na hun overlijden te wegen, erachter probeerde te komen hoe zwaar de ziel woog. Als de ziel echter iets onstoffelijks is, dan ligt het voor de hand dat een aardse weegschaal het gewicht ervan niet kan registreren.

Dat er *iets onstoffelijks* bestaat dat invloed op de stof uitoefent, was wellicht voor MacDougall moeilijk voor te stellen, maar in de 21e eeuw, waar we met afstandsbedieningen onze televisie aan- en uitzetten, en waar drones door mensen op duizenden kilometers afstand bestuurd worden, zou deze gedachte toch vrij gemakkelijk begrepen moeten worden. Ook door de leden van EASAC.

Plausibiliteit

Als er geen bewijs is, moeten we dan maar *geloven* dat de homeopathie werkt?

Nee, dat is volstrekt onnodig. In de eerste plaats zijn de dankzij de homeopathie genezen patiënten, een argument voor de werking van deze geneeswijze. Hun genezing afdoen als het gevolg van een placebo-effect is nogal goedkoop en zou dan evengoed opgeld kunnen doen voor *alle* patiënten die genezen zijn, hetzij door de homeopathie of door de allopathie, want ook van die middelen, zeker

Standbeeld van Samuel Hahnemann (1755-1843) in Washington, VS.

als ze door een bekende arts worden voorgeschreven, gaat een placebo-effect uit.⁽⁴⁾ Bovendien zijn er talloze gevallen beschreven van kinderen, alsook dieren, die dankzij de homeopathie beter werden. En bij kinderen en dieren kunnen placebo's toch geen invloed gehad hebben. Zo bleek bij een dubbelblind onderzoek naar het voorkómen van diarree bij biggen dat homeopathie wel degelijk werkt.⁽⁵⁾ Verder kunnen we door *logisch redeneren* en *op basis van vergelijkingen* voor onszelf de conclusie trekken dat de homeopathie in ieder geval zou kunnen werken. We dienen de principes waarop ze berust te onderzoeken, *open minded* de verschijnselen te beschouwen en onszelf vragen te stellen.

De eerste vraag die we dan moeten proberen te beantwoorden, is of iets onstoffelijks enige invloed kan uitoefenen op de stof zoals wij die kennen, dus ook op het lichaam. Het antwoord op die vraag is niet moeilijk te vinden, zoals talloze praktijkvoorbeelden aantonen.

Ook in de reguliere wetenschap zijn zogenaamde psychosomatische ziekten een bekend fenomeen. Er is klaarblijkelijk een invloed van de *psyché* – iets onstoffelijks – op het lichaam. Verder heeft iedereen, denk ik, weleens meegeemaakt dat het bewustzijn in kan werken op het lichaam. Als je zenuwachtig in de wachtkamer van de dokter of tandarts zit, heeft dat niet zelden een invloed op je spijsverteringsorganen en krijg je pijn in je buik. Als je een heftige film ziet, kan dat ook zijn fysieke uitwerking hebben. Hahnemann zelf geeft het volgende voorbeeld: als we een plaatje van iets walgelijks zien, kunnen we daarvan kokhalzen of wellicht zelfs overgeven.

Als je na deze ervaringen een lichamelijk onderzoek zou verrichten, zouden er geen fysieke veranderingen geconstateerd worden. Toch zijn die er. Sterker, ze kunnen zich

opnieuw voordoen als je alleen maar aan die film of tandarts denkt. Er zijn klaarblijkelijk niet-stoffelijke krachten die wel degelijk een invloed kunnen uitoefenen op de materie, ook op die van ons lichaam, ook al kunnen die veranderingen niet gemeten worden.

Wat is materie?

Vervolgens moeten we ons de vraag stellen, wat materie eigenlijk is. Zonder in allerlei details te treden, kunnen we stellen dat de fysieke stof bestaat uit atomen, die in razende snelheden om elkaar heen wentelen en die zelf weer zijn opgebouwd uit subatomaire deeltjes, waarover we steeds meer komen te weten, maar waarvan we ook nog heel veel niet weten. Volgens de relativiteitstheorie van Albert Einstein kun je massa en energie aan elkaar gelijkstellen, omdat massa (materie) in energie kan worden omgezet en energie in massa.

Het heeft er alle schijn van, dat naarmate we dieper in de materie duiken, we op steeds 'onstoffelijker materie' stuiten. Het lijkt er namelijk op dat de fysiek waarneembare materie geleidelijk overgaat in iets wat wij energie noemen, maar wat op haar eigen gebied ook materie is, zij het etherische materie, onmeetbaar voor onze materiële instrumenten.

Volgens de Theosofia is de zintuiglijk waarneembare materie de 'korst' of het 'bezinksel' van de astrale stof. Anders geformuleerd: de astrale stof is materie die net iets etherischer is dan de ons bekende. De astrale stof is de basis of grondslag van de zichtbare materie. Er is voortdurend een uitwisseling tussen de krachten van de astrale en de fysieke wereld.

Feitelijk is de fysieke wereld niets meer dan slechts één dwarsdoorsnee van het universum. Boven, achter of in (eigenlijk is elk voorzetsel verkeerd) bevinden zich andere werelden, waaronder de astrale. Die astrale wereld zelf is ook weer onderverdeeld in vele gradaties, reikend van de ons bekende fysieke wereld tot veel etherischer en geestelijker werelden.

Als de fysieke wereld de droesem is van de meer astrale werelden, zou het dan niet voor de hand liggen, dat de fysieke mens ook niets anders is dan het uitvloeisel of 'bezinksel' van een astrale of onzichtbare mens.

Homeopathische middelen werken klaarblijkelijk in op deze astrale gelaagdheden in de menselijke constitutie.

Hoge potenties

Als materialistische onderzoekers vaststellen dat in het water of de alcohol geen deeltje van de opgeloste werkzame

geneeskrachtige stof is terug te vinden en dat er daardoor geen genezende werking van kan uitgaan, maken ze een denkfout. We zullen dat proberen uit te leggen.

In principe kan elke substantie als homeopathisch geneesmiddel gebruikt worden, mits de substantie dezelfde symptomen oproept als die van de zieke patiënt, want daarmee wordt – volgens het gelijksoortigheidsprincipe van de homeopathie – de dynamis van de patiënt geactiveerd, zodat hij de ziekte eruit kan werken. Om invloed te hebben op het niveau van de dynamis, moet de substantie echter worden verdund en gepotentieerd. Dat wil zeggen dat stap voor stap de substantie wordt opgelost in water of alcohol, en dat na elke stap de vloeistof wordt geschud. Hoe sterker het geneesmiddel verdund is – en dus hoe vaker er tevens geschud is – des te hoger is de potentie. Er zullen dus steeds minder moleculen van de substantie in de vloeistof zijn. Er wordt zelfs beweerd dat in de hogere potenties er geen enkel deeltje meer terug te vinden is, maar dit kan natuurlijk nooit bewezen worden, want dat zou betekenen dat men individuele atomen zou kunnen waarnemen en tellen. Interessant genoeg zijn juist die hogere potenties psychisch het krachtigst en werken het diepst in op de dynamis van de mens. Daarom worden de hoge potenties gebruikt bij fundamentele klachten. Het geneesmiddel moet immers altijd op een overeenkomstig gebied werken.

Het feit dat geen of nauwelijks een deeltje van de geneeskrachtige substantie in de vloeistof is terug te vinden, wil echter geenszins zeggen dat het karakter ervan niet meer aanwezig is. Volgens de gangbare scheikunde kunnen de atomen van twee stoffen die bij elkaar gebracht worden, een verbinding aangaan, maar zullen ze zelf niet wijzigen. De atomen en moleculen van een stof in water opgelost reageren weliswaar op de watermoleculen, maar omdat er veel meer watermoleculen zijn dan de opgeloste stof, zullen deze watermoleculen niet veranderen.

Maar volgens een visie die in de homeopathie opgeld doet, ordenen de watermoleculen zich door de toegevoegde substantie volgens een bepaald patroon, hetgeen steeds sterker wordt naarmate de potentie hoger wordt. Immers, de verdunning komt stapsgewijs tot stand, en bij elke nieuwe fase wordt geschud, wat ertoe moet leiden dat de karakteristiek van de substantie zich aan alle watermoleculen ‘meedeelt’. Al deze moleculen zijn de lichamen van moleculaire wezens: wezens die op elkaar reageren en elkaar continu beïnvloeden.

Vergelijk het met een menigte mensen waarin plotseling een leeuw verschijnt. Hoewel die leeuw niets fysieks aan

de mensen verandert, zal er niettemin een golf van angst ontstaan. Als die leeuw voortdurend door de mensenmassa loopt – te vergelijken met het schudden van de vloeistof – zullen steeds meer mensen bang worden.

Aldus wordt het ‘neutrale’ water of alcohol de intermediair van de karakteristiek van een substantie. Die substantie wordt als het ware uitgekleed. Al het ‘overbodige’ wordt weggezuiverd, zodat alleen de essentie ervan overblijft.

Misschien kan een voorbeeld dit verduidelijken. Zwavel is een stof die in de homeopathie gebruikt wordt. Als je het inneemt krijg je enkele symptomen zoals een op eczeem lijkende uitslag. Als je zwavel in stappen oplost en potentieert, dan draagt deze substantie zijn karakteristiek over op de watermoleculen. Ondanks – of misschien wel juist dankzij – het feit dat er geen tastbaar deeltje zwavel in het water te ontdekken is, ben je wel naar de essentie van zwavel gegaan. Je zit op het grensgebied van de fysieke en astrale stof, want die twee staan, zoals gezegd, voortdurend met elkaar in verbinding.

Zo maak je dus een medicijn dat de zwavel-karakteristiek in sterke mate heeft. Als je het toedient bij een patiënt die de symptomen van deze stof, zoals eczeem, heeft, kan het dus de zelf-genezende kracht activeren. Het feit dat in het medicijn geen zwaveldeeltje te vinden is, wat voor de materialistische onderzoekers het ‘bewijs’ is dat het middel geen werkzame bestanddelen heeft, wil zeker niet zeggen dat het middel niet werkt.

Een van de voorwaarden waar de homeopathische geneesmiddelen volgens de EASAC niet aan voldoen, is het feit dat duidelijk beschreven moet zijn wat de ingrediënten en hun hoeveelheden in het medicijn zijn. Dat is uiteraard voor de homeopathie onmogelijk.

Individuele gevallen

Een ander bezwaar dat vaak geopperd wordt, is dat een medicijn dezelfde resultaten moet opleveren bij een grote groep mensen, hetgeen bij de homeopathie niet het geval is. Dat ligt ook voor de hand, omdat elke patiënt zijn eigen, puur individuele symptomen en vooral oorzaken voor de ziekte heeft, en derhalve zijn eigen medicijn moet hebben. Er zijn immers geen twee mensen identiek aan elkaar. Zoals in ‘De wetenschappelijke benadering van de klasieke homeopathie’ duidelijk is uitgelegd, bestaan er geen ziekten maar zieke mensen. Dat betekent dat voor de ene mens met hoofdpijn een heel ander middel moet worden gebruikt dan bij de andere.

Voor de in hokjes denkende wetenschappers is dat uiteraard een lastig geval, want een medicijn dient bij herhaling

dezelfde werking te hebben. Medisch onderzoek vindt daarom vaak plaats volgens een methode die *randomized controlled trial* (RCT) heet. Mensen met dezelfde ziektesymptomen worden in twee groepen verdeeld: een interventiegroep en een controlegroep. De interventiegroep krijgt het medicijn en de controlegroep een placebo. Uiteraard weet men niet tot welke groep men behoort. Op deze manier hoopt men vast te kunnen stellen, of het medicijn werkt.

Deze methode kan echter nooit op homeopathische medicijnen worden toegepast, omdat die altijd op het individu zijn toegesneden. De één reageert immers heel anders op het middel dan de ander.

In feite is ook in de allopathische geneeskunst dit verschijnsel bekend. Om maar een voorbeeld te noemen: een antidepressivum kan bij de ene mens het gewenste effect bewerkstelligen, terwijl een ander er hoegenaamd niets van merkt. Bij een derde persoon werkt het wellicht zelfs averechts: hij wordt nog somberder en krijgt zelfmoordneigingen. Onderzoekers redeneren weliswaar vanuit een bepaald model en testen aan de hand daarvan medicijnen, maar modellen zijn de werkelijkheid niet. De werkelijkheid is de individuele patiënt!

Kortom, de homeopathie afrekenen omdat ze van *zieken* uitgaat en niet van *ziekte*, is nogal onwetenschappelijk. Het is hetzelfde als wanneer je de Engelse grammatica op het Nederlands zou toepassen en vervolgens de conclusie trekt dat Nederlandssprekenden zich niet houden aan de grammaticaregels.

Er is meer dan het fysieke

Als je een voetballer beoordeelt op zijn kwaliteiten als schaker, doe je hem als voetballer tekort. Als je de homeopathie beoordeelt met de maat van de allopathische geneeskunde, doe je de homeopathie tekort.

Als de thans gangbare medische wetenschap de *hypothese* in acht zou nemen dat er andere werelden zijn dan de fysieke en dat dus ook de mens méér is dan alleen het fysieke lichaam, dan zou ze een grote stap vooruit maken. Door het overwegen van die hypothese zal niet alleen de geneeskunst zich verder ontwikkelen, maar het zal zeker ook zijn weldadige invloed op de gehele samenleving hebben.

Referenties

1. http://www.easac.eu/fileadmin/PDF_s/reports_statements/EASAC_Homeopathy_statement_web_final.pdf.
 2. G. de Purucker, 'How can you Prove Reincarnation', *Wind of the Spirit*, Point Loma Publications Inc., blz. 245.
 3. SC, 'De wetenschappelijke benadering van de klassieke homeopathie – Waarom homeopathie werkt', *Lucifer, de Lichtbrenger*, december 2015, blz. 118-124.
 4. Voor meer over placebo's zie: Barend Voorham, 'Placebo-effect verklaard'. Artikel in *Lucifer, de Lichtbrenger*, april 2012, nummer 2, blz. 62-65.
 5. 'Homeopathie werkt wel', artikel in *NRC*, 2 oktober 2017 <https://www.nrc.nl/nieuws/2017/10/02/homeopathie-werkt-wel-13251662-a1575581>.
-

Eleanor Roosevelt en de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens

Oog om oog ... maakt heel de wereld blind

Wat te doen met verslagen terroristen?

Wat doen we met verslagen terroristen? Hoe bouwen we een land op dat door een nietsontziende oorlog volledig in puin ligt? Is er hoop of blijft er altijd geweld in de wereld?

In een wereld met steeds wisselende vriend- en vijandschappen, waarin soms de ene partij de overwinning claimt en dan weer de andere, lijkt werkelijke vrede een onmogelijkheid. Zodra degenen die onder de onderdrukkers geleden hebben zelf aan de macht komen, oefenen ze net zo'n schrikbewind uit als waaronder ze zelf haast bezweken. Ze proberen de verslagen vijand te pijnigen, te vernederen, of te elimineren. Het lijkt alsof al het geleden leed moet worden afgewenteld op de ander, alsof je alleen zo het evenwicht kunt herstellen.

Spiraal van geweld

Deze trieste toestand doet zich op vele plekken op de aarde voor, maar in het Midden-Oosten duurt dit uitzichtloze proces wel heel erg lang en vindt het op een ongekend barbaarse wijze plaats. Wellicht komt dat doordat dit gebied de scheidslijn is tussen de westerse, door het Christendom gedomineerde wereld en de islamitische wereld. De middeleeuwse kruistochten waren al voorbeel-

den van mensonterend geweld. In de 19e eeuw werden grote delen van het Midden-Oosten gekoloniseerd door westerse machten, hetgeen bij de bevolking een enorm onbehagen teweegbracht. Nadat in 1948, mede vanwege een collectief schaamtegevoel dat de Jodenvervolgung van de Tweede Wereldoorlog had opgeroepen, de staat Israël was gesticht, is daar geen dag geweest zonder geweld. Een van de laatste grote negatieve impulsen was de verovering van Irak door de westerse landen onder aanvoering van de VS; een verovering, zo bleek later, die onder valse voorwendselen heeft plaatsgevonden. De soennitische machthebbers en militairen werden van de ene op de andere dag tweederangsburgers, als ze al niet geëxecuteerd werden, terwijl de onderdrukte Sji'ieten de touwtjes in handen kregen. Het was niet moeilijk te voorspellen waartoe dat zou leiden: een onderdrukking van de Soennieten, wat bij hen voor enorme frustratie zorgde. Dat bleek een ideale voedingsbodem voor de werving

Kerngedachten:

- » De werkelijke oorzaak voor geweld ligt in de haatdragende gedachten die mensen denken.
- » We zijn niet af van terroristen als we ze doden.
- » Door uit te gaan van reïncarnatie en karma zullen we anders reageren op levenssituaties; de roep om wraak zal verdwijnen.
- » Verzoening tussen aartsvijanden is mogelijk.

van terroristen. Aldus ontstond uit de al eerder gevormde Iraakse tak van Al Qaida de beruchte, wrede en alle menselijkheid missende *Islamitische Staat*, die dus mede het product van westers ingrijpen in het gegeselde Irak is. Ondertussen zijn we honderdduizenden doden verder, zijn hele steden verwoest, miljoenen mensen gevlucht en is IS verslagen, althans het door deze terreurgroep uitgeroepen ‘kalifaat’ heeft vrijwel geen grondgebied meer. Veel terroristen leven echter nog en zullen waarschijnlijk opnieuw dood en verderf trachten te zaaien. En wat zien we gebeuren: de door de IS-strijders onderdrukte en gemartelde bevolking wil wraak. Zal er opnieuw een bijlagesdag komen, waarna het proces zich voor de zoveelste keer zal herhalen?

Terugkerende Syrië-gangers

Westerlingen zijn geneigd deze karakteristieken van wraak en vergelding als iets typisch voor het Midden-Oosten of de Islam te beschouwen. Maar is dat zo? Zien wij in ons relatief rustige Europa niet eenzelfde soort mentaliteit?

Hoe gaan we om met de terugkerende *Syrië-gangers*, veelal jonge jongens, die zich in Syrië onder de zwarte vlag van IS in het geweld van de oorlog hebben gestort, menend dat dit hun islamitische plicht zou zijn? Onze minister-president zei te hopen dat ze daar zouden sterven, zodat ze niet naar ons land terug konden komen. Hij vergat daarbij echter, dat deze jongens producten zijn van de Nederlandse samenleving. Zoals tijdens de Koude Oorlog de USSR een beleid had om dissidenten als zakken vuilnis over de grens te zetten, zo heerst er onder Nederlanders de gedachte dat we de rommel die we hier gemaakt hebben, maar beter naar een ander land kunnen exporteren, zodat wij er tenminste geen last van hebben.

Waar het om gaat is, dat we moeten erkennen dat we klaarblijkelijk bepaalde moeilijkheden hebben veroorzaakt en dat we dus de plicht hebben die moeilijkheden tot een redelijke aanvaardbare oplossing te brengen. De vraag moet dus niet zijn: accepteren we terugkerende Syrië-gangers of niet, maar hoe brengen we deze rigoureuze ontspoorde pubers, de grootste slachtoffers van hun eigen daden, weer menselijkheid bij en hoe leren we hun opnieuw te integreren in de samenleving? Daarbij moeten we natuurlijk niet naïef zijn en mogen we de bevolking niet blootstellen aan mogelijk terroristisch gevaar. Maar allereerst moet er de erkenning komen dat wij mede de oorzaak zijn van hun mentaliteit en gedrag. Ofwel, we moeten ons verantwoordelijk weten voor anderen, ook voor jongeren die, zwak als ze zijn, voor manipulatie be-

invloedbaar zijn. Niet veroordelen maar ons verantwoordelijk weten voor de ander, is tevens de beste waarborg om te voorkomen dat deze jongeren in de toekomst weer voor IS of andere terreurorganisaties gaan vechten.

Mentaliteit is de oorzaak van het geweld

De werkelijke oorzaak voor al dit geweld ligt namelijk in de mentaliteit van mensen; niet alleen die van de door oorlog geteisterde gebieden, niet alleen die van de terroristen, maar van de gehele wereldbevolking. Dat is een nogal boude stelling, maar wie dieper nadenkt over de huidige mentaliteit, zal deze stelling zeker kunnen beamen. Kijk eens naar hoe in de westerse media luchtig wordt gesproken over militair ingrijpen, alsof het een klinisch proces is dat geen mensen raakt. Zie hoe leiders krachttermen uiten naar elkaar. Ga eens na hoe haatgedachten vaak het publieke debat domineren.

Terroristen zijn vooral slachtoffers van die mentale haatgolven die door de mensenwereld stromen en waar zij, als onzelfbewuste denkers, door worden meegesleurd naar een uitzichtloze oorlog. Doordat deze gedachten bovendien overgoten worden door een zogenaamd godsdienstig sausje, lijkt het alsof hun haat geheiligd wordt. Het is deze mix van frustratie, haat en vermeende heiligheid die tot terrorisme leidt. Iedereen die gedachten van deze haatdragende karakteristiek denkt, draagt in feite bij tot het geweld in de wereld, zelfs als hij zijn gedachten niet in daden omzet.

Gedachten houden niet bij de grens op te bestaan. Gedachten regeren de wereld. En als een overdosis haatgedachten de gedachtesfeer verontreinigt, dan is iedereen die aan die haat heeft bijgedragen, verantwoordelijk voor alle vreselijke dingen waartoe hij sommige mensen aanzet.

Die haat wordt gevoed door iedereen die haat, door iedereen die angstig is voor zijn medemens, door iedereen die minachtend en misprijzend staat tegenover mensen die niet zoals hij zijn. Die haat wordt ook gevoed door de waanidee dat we het recht hebben mensen kwaad te doen, die in onze ogen het kwaad belichamen. Het is het beruchte ‘oog om oog, tand om tand’ dat ons tot blinden maakt. Zolang nog niet het besef is doorgedrongen dat het doel de middelen nooit heiligt, zal er altijd geweld zijn. De haat jegens de vijand kan zo groot zijn, dat bewust het risico wordt genomen onschuldigen te doden, als er dan ook maar een kans is dat vijanden worden uitgeschakeld. Voor dit cynische beleid heeft het leger de term *collateral damage* (‘bijkomende schade’) bedacht, wat een wel heel sterk eufemisme is voor het doden van mannen,

vrouwen en kinderen, die niets met de strijd te maken hebben, en een bewijs dat in de oorlog de ethiek altijd als eerste sneuvelt.

Wie er nog aan twijfelt of vele mensen gemakkelijk over ethische bezwaren heen stappen als daarmee hun eigenbelang gediend wordt, moet zich maar eens afvragen hoe het komt dat de wereldwijde wapenfabricage en -handel een van de meest lucratieve vormen van business is. Want laten we niet vergeten dat de wapens die in het Midden-Oosten zoveel slachtoffers maken, voor het overgrote deel afkomstig zijn uit westerse, Russische en Chinese fabrieken. Een van de wreedste dictaturen in het Midden-Oosten, Saoedi-Arabië, waar een gedachtegoed heerst dat zich maar nauwelijks onderscheidt van IS, heeft recent nog een optie genomen voor het kopen van vele miljarden dollars aan wapens van met name de VS en Groot-Brittannië. Nu al worden die wapens gebruikt in een oorlog in Jemen.

Het doden van terroristen is zinloos

Een grote denkfout, die voortkomt uit het feit dat de leer van reïncarnatie niet algemeen aanvaard is, is de gedachte dat als we terroristen doden, we voorgoed van ze af zijn. We kunnen echter geen menselijke *zielen* doden. We doden alleen het *lichaam*.

Wat gebeurt er als een terrorist sneuvelt in de strijd, bij een zelfmoordaanslag, of als hij, na gevangengenomen te zijn, wordt gelyncht of geëxecuteerd? Zijn op de aarde gericht bewustzijn zal niet snel de sfeer van de aarde verlaten en blijft in het astrale gebied rondwaren. In welke toestand het precies verkeert, is afhankelijk van de geestestoestand waarin deze mens zich bevond voordat zijn hart ophield te slaan. Maar je kunt je voorstellen, dat vooral bij lynchpartijen of executies iemand vol haat en wrok jegens zijn vijand is. Dat betekent voor hemzelf dat hij in een soort nachtmerrieachtige post-mortemtoestand komt, van waaruit hij voortdurend zal trachten contact te maken met de levenden op aarde en dan natuurlijk vooral met hen met wie hij een band had. Dat zijn zijn vrienden, maar misschien nog wel meer zijn vijanden, want gedurende het leven was hij met zijn gedachten vooral op hen gericht en die vijanden op hem. Vanwege de overweldigende haat zal hij uiteraard een zeer negatieve, psychologische invloed op mensen uitoefenen.

Het is dan ook gemakkelijk voor te stellen wat voor een verderfelijke invloed er moet zijn uitgegaan van al die duizenden geëxecuteerde Irakezen, die, nadat de Verenigde Staten het regime van Saddam Hoessein omver hadden geworpen, uit wraak ter dood zijn gebracht. Als je vanuit

Dat je op een vredelievende manier kunt omgaan met mensen die naar Syrië zijn vertrokken, blijkt uit een Deens experiment, het zogenaamde *Aarhus-model* (Aarhus is een stad in Denemarken), ook wel het *hug-a-terrorist-model* (omhels een terrorist) genoemd. Twee politieagenten werden geconfronteerd met jongens die naar Syrië vertrokken. Ze begrepen dat als je hard en vijandig tegen potentiële of terugkerende terroristen optreedt, je hen nog meer radicaliseert, terwijl als je hen serieus neemt als medemens, als volwassene benadert en hen scholing, werk en integratie in de samenleving aanbiedt, het mes aan twee kanten snijdt: de moslim-jongeren krijgen een zinvoller leven en de maatschappij wordt veiliger.

Wie hier meer over wil weten, leze *How A Danish Town Helped Young Muslims Turn Away From ISIS*.

Op deze site vind je ook de podcast: *Flip the Script*, waarin over *noncomplementary behaviour* gesproken wordt, iets wat wel heel sterk lijkt op het idee van Ahimsa of geweldloosheid.⁽¹⁾

dit perspectief kijkt naar het Irak van na de inval van de VS, dan wordt het begrijpelijker hoe het land zo snel in een inferno is kunnen veranderen.

Het zinloze van de doodstraf blijkt vooral ook hieruit, dat je door te sterven geen andere mentaliteit krijgt. Iemand is voor en na de dood altijd degene die hij zichzelf gemaakt heeft. Door te sterven verander je niet van karakter. Na de periode van de dood – die in veel gevallen voor gedode terroristen niet al te lang zal zijn – wordt de terrorist weer met dezelfde mentaliteit geboren. De vijand doden doodt de vijandschap niet, net zomin als dat een pijnstiller de oorzaak van pijn wegneemt. In een volgend leven zullen we daarom weer met degene die we gedood hebben te maken krijgen, waarschijnlijk in een nog penibeler toestand, want de wederzijdse band tussen de geëxecuteerde en de beulen die hem ter dood veroordeelden, zal ongetwijfeld in een volgend leven sterker geworden zijn.

Toch vinden ‘beschaafde’ landen het acceptabel dat terroristenleiders bijvoorbeeld met een drone ‘uitgeschakeld’ mogen worden. Een zinloze daad die nooit tot enig goed resultaat kan leiden. Of denken onze leiders nu werkelijk dat als een terroristenbaas is uitgeschakeld, het moorden ophoudt?

Karma

Willen we de geweldspiraal keren, dan moeten we met radicaal andere oplossingen komen. Elke mentale behoefte aan wraak, aan vergelding, ja, zelfs aan straf, moeten we vergeten. Voor velen zal dat geen gemakkelijke opgave zijn, vooral niet als je zelf geleden hebt onder terreur of als een familielid of vriend onder het oorlogsgeweld is bezweken. Toch moet het gevoel van wraak, dat velen van ons ten minste in enige mate kennen, plaatsmaken voor een besef dat de toestand waarin je verkeerd hebt, mede het gevolg is geweest van eigen handelen en denken. Hoe wreed de ander ook mag zijn geweest, hoe groot het leed is geweest, de vreselijke toestand kan ook de aanleiding zijn om een andere, betere koers te volgen. Het krachtigste en meest inspirerende idee hierbij is wel dat ieder mens, hoe ver hij ook afgedwaald is van zijn eigen innerlijke kern, in het diepst van zijn wezen een geestelijk-goddelijke natuur heeft. Hoe dan ook, er moet een besef komen dat het slachtoffer en de dader bij elkaar horen en als er één schuldig is, dan is de ander het ook en dan zijn we allen veroordeeld!

Deze op het eerste oog revolutionaire gedachte is alleen te begrijpen door de wetmatigheid van karma. Karma staat bekend als de wet van oorzaak en gevolg en op zich is dat een juiste, zij het beperkte, omschrijving. Op elke gedachte en daad volgt inderdaad een gevolg dat eenzelfde karakteristiek heeft als die daad. Maar wat daarbij nooit vergeten mag worden, is dat dat gevolg er alleen maar kan zijn omdat er sprake is van eenheid in het leven. Alle mensen, en zelfs ook dieren, planten of welk wezen dan ook, vormen een essentiële eenheid, waardoor wat de een doet, effect heeft op de ander. Vergelijk het met een spinnenweb, waarin elke draadje in contact staat met alle andere. Bovendien wordt de spanning die in dit levensweb door onrecht ontstaat niet opgeheven bij de dood, maar blijft ze over meerdere levens bestaan, totdat deze in enig leven weer in harmonie is gebracht door de veroorzaker ervan. Als mensen wie onrecht of leed is aangedaan, enigszins zouden kunnen beseffen, dat het geleden leed een karmisch gevolg was waarvan ook zij de oorzaak hebben gecreëerd in dit of een vorig leven, dan beoordeelden ze de situatie waarin ze zaten heel anders. Dan zouden ze, als het wettende rad van oorzaak en gevolg *hun* de macht heeft gegeven, anders aankijken tegen hun vroegere beulen en wreedaards die eerst de macht hadden, maar nu machteloos slachtoffer zijn en afhankelijk zijn van de genade van degenen die zij eerst onderdrukten en knevelde.

Karma houdt in dat je te zijner tijd een ervaring moet

krijgen, die een ander, als gevolg van jouw daden, ook heeft meegemaakt. Je oogst wat je zaait. Maar hoe je op die situatie reageert, is altijd een kwestie van vrije wil.

Want karma is geen doem. Het is geen buiten de mens staande kracht. Het grondprincipe ervan is vrije wil. Dat betekent dat je weliswaar nooit kunt ontsnappen aan de situatie die je – uiteraard samen met anderen – zelf hebt veroorzaakt. Maar het betekent eveneens dat het nooit vaststaat *hoe* je op die situatie reageert. Natuurlijk zul je ertoe neigen om vanuit je eigen karakteristieken te reageren, maar dankzij de vrije wil heb je altijd de kans andere gedachten te denken en daarom anders te reageren. Je kunt altijd kiezen en dus een andere wending aan ‘het lot’ geven.

Daarom is het besef van reïncarnatie en karma zo ontzettend belangrijk, omdat we daardoor andere gedachten gaan denken en dus anders gaan reageren op bepaalde situaties. Dat besef maakt een eind aan de spiraal van haat en geweld en wel om twee redenen.

De eerste heeft te maken met het verleden. We begrijpen dat we zelf de oorzaak zijn van ons lot. We leggen de schuld niet bij anderen. We kunnen gemakkelijker ons lot accepteren, wat een bepaalde gemoedsrust geeft.

De tweede reden heeft te maken met de toekomst. We beseffen dat de manier waarop we reageren op onze levensomstandigheden, onze toekomst bepaalt. Met andere woorden, de karakteristieken van ons denken en doen maken onze toekomstige wereld. Gaan we wreed om met onze vijanden, dan zullen we in de toekomst zelf met wreedheid geconfronteerd worden. Zijn we mededogend en menslievend en willen we het beste voor de ander, juist als die ons leed heeft berokkend, dan zal de toekomst van een geheel andere karakteristiek zijn.

Dit is dan ook de *enige* en *werkelijke* oplossing voor terroristisch geweld. Het haalt de voedingsbodem weg voor aanslagen zoals recent in Barcelona, waartegen men zich op geen enkele manier verdedigen kan.

Waarheidscommissie

De recente geschiedenis kent een prachtig voorbeeld van hoe met een traumatisch verleden kan worden omgegaan: de zogenaamde Waarheidscommissie in Zuid-Afrika. Deze commissie, ingesteld na de afschaffing van de apartheid, wilde een juist en volledig beeld schetsen van de grove mensenrechtenschendingen die hadden plaatsgevonden onder de apartheid. Tegelijkertijd was het de bedoeling dat amnestie verleend zou worden aan mensen, zowel aan de kant van het apartheidsregime als aan de kant van het

ANC — de vrijheidssrijders. Tenslotte zou daardoor de waardigheid van de slachtoffers erkend en hersteld moeten worden. Soms ook werden vergoedingen voorgesteld ter compensatie van de gebeurtenissen uit het verleden.

Nu lijkt het me onmogelijk om precies eenzelfde soort waarheidscommissie in te stellen in een land als Irak of Syrië. De toestand aldaar is nog veel gecompliceerder dan in Zuid-Afrika, omdat veel buitenlanders en buitenlandse mogendheden ook aan de strijd meededen, er nog steeds oorlog woedt en bovendien godsdienst een belangrijke rol in het conflict speelt. Niettemin moet er enige vorm van verzoening komen, waarbij recht wordt gedaan aan de waardigheid van de slachtoffers, maar waarbij de daders niet hoeven te vrezen voor hun leven of voor wrede straffen. De geweldspiraal moet worden omgekeerd!

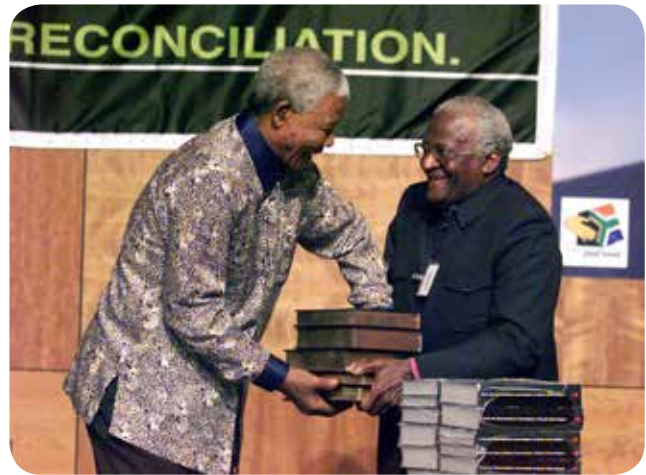
Natuurlijk spelen de bewoners van het Midden-Oosten zelf de hoofdrol in dit proces. Zo moeten Soennieten en Sji'ieten leren elkaar te respecteren en beseffen – zoals dat in het verleden ook vaak is gebeurd – dat ze allen dezelfde godheid aanbidden. Maar ook de andere godsdienstige groepen, zoals Christenen en Joden, moeten elkaar aanvaarden en respecteren.

Toch spelen ook de westerse mogendheden een rol, een zeer belangrijke rol zelfs. Willen ze die rol goed spelen, dan moeten ze leren beseffen dat alle wereldburgers bij elkaar horen, dat voor allen dezelfde grondrechten gelden en dat er alleen werkelijk welzijn kan zijn, als alle leden van de mensenfamilie in harmonie met elkaar leven. En om het eufemistisch te zeggen: de bevolking van de westerse landen beseft dit nog maar nauwelijks.

Als we dit als uitgangspunt nemen, zouden we ophouden de winst en de economie belangrijker te vinden dan de oorlog. Ofwel, we zouden ophouden met het verkopen van wapens. Het hypocriete smoesje dat als wij ze niet verkopen een ander land het wel doet, kan door een redelijk mens niet gebruikt worden. Als dat een argument zou zijn, dan kun je met eenzelfde redenatie ook banken gaan beroven, want als wij het niet doen, doen anderen het wel!

Vervolgens moeten we met raad en daad het initiatief nemen, of dat ondersteunen, om mensen bij elkaar te brengen. Daarin kunnen we een grotere rol spelen dan menigeen denkt. Dat kan variëren van kinderen van verschillende partijen uitnodigen voor een vakantie, opdat ze elkaar leren kennen, tot een vredesconferentie waarbij alle partijen aanwezig zijn.

Ten slotte moeten we hulp bieden bij het economisch opbouwen van alle door de oorlog geteisterde gebieden.

De voorzitter van de *Truth and Reconciliation Commission* van Zuid-Afrika, Desmond Tutu, overhandigt het TRC-verslag aan president Nelson Mandela op 29 oktober 1998.

Is verzoening mogelijk?

Goed nieuws komt zelden in de krant of op televisie. Niettemin nemen ook in het Midden-Oosten mensen het initiatief om tot verzoening te komen.

Een prachtig voorbeeld is de zogenaamde 'Parents Circle – Families Forum' (PCFF), een organisatie van Israëlsche en Palestijnse ouders die een kind of geliefde door het Palestijns-Israëlsche conflict hebben verloren. Ouders van beide kampen vertellen elkaar hun verhaal, delen in het verdriet van het verlies van een zoon of dochter door zinloos oorlogsgeweld. Daardoor ontstaat wederzijds begrip en de vaste overtuiging dat alleen door verzoening van deze twee volkeren werkelijke vrede kan komen.

We citeren de website van deze organisatie:

Gezamenlijke activiteiten hebben aangetoond dat de verzoening tussen individuen en naties mogelijk is en het is dit inzicht dat aan beide kanten van het conflict wordt geprobeerd door te geven. Bovendien heeft de PCFF geconcludeerd dat het proces van verzoening tussen naties een voorwaarde is voor het bereiken van een duurzame vrede.⁽²⁾

Het Palestijns-Israëlsche conflict is een van de hardnekkigste van de wereld. Toch zijn er ook dit soort initiatieven, die hoe dan ook, altijd resultaat zullen opleveren, hetzij in dit, hetzij in een volgend leven.

Werkelijke vrede wordt niet gesticht op conferenties of in politiek overleg, hoewel die uiteraard een belangrijke rol kunnen spelen. Werkelijke vrede ontstaat als het ene menselijke hart het andere begrijpt en daarom liefheeft. Dit lijkt een dromerige en sentimentele opmerking, maar

Twee deelnemers van 'The Parents Circle – Families Forum', een Palestijns-Israëliisch gespreksforum voor degenen die een geliefde hebben verloren als gevolg van de strijd. Momenteel doen 600 families eraan mee.

respect en intermenselijke liefde zijn de enige waarborg voor duurzame vrede.

In het klein beginnen

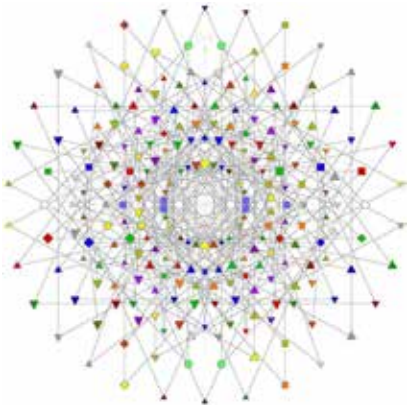
Grote problemen beginnen als kleine problemen. Een kleine ruzie kan een groot conflict worden. Hoeveel mensen beseffen dat als ze schelden op vluchtelingen, hogere straffen voor criminelen eisen, negatief klagen over politici, enzovoort, ze haatdragende gedachten creëren of versterken, die vroeg of laat tot nieuwe vormen van geweld zullen leiden?

De oplossing voor een groot conflict kan ook klein beginnen. Als ieder individu weigert te haten, geen wraak wil, maar gericht is op samenwerking en anderen in staat stelt tot samenwerken, dan zuivert hij de mentale sfeer. Want zoals negatieve gedachten de sfeer kunnen verpesten, zo kunnen positieve gedachten de gedachtesfeer vergeestelijken. Iemand die vanuit het idee van samenwerking en broederschap leeft, staat niet alleen zelf positief in het leven, hij draagt ook wezenlijk bij aan de oplossing van problemen.

Kies je voor de gemeenschap, dan zul je uiteraard ook de problemen in de wereld waarnemen. Dan weet je dat als Syrië-gangers terugkeren naar ons land, dat er ook hier geweld is. Maar je weet dat er ook een oplossing is: ieder mens heeft in zichzelf de goddelijke potenties en heeft altijd de keuze zich hierop te richten. Je kunt alleen de ander stimuleren om die aan te boren, als je zelf die karakteristieken bent geworden. Met alle wijsheid en redelijkheid die je ontwikkeld hebt, zul je creatief leren om te gaan met deze problematiek, waarbij je echter altijd die middelen gebruikt, die dezelfde karakteristiek hebben als het edele doel dat je nastreeft. Want er is geen weg naar vrede; vrede is de weg!

Referenties

1. <http://www.npr.org/sections/health-shots/2016/07/15/485900076/how-a-danish-town-helped-young-muslims-turn-away-from-isis>.
 2. Zie website <http://www.theparentscircle.com> onder menu-kop "About".
-

Het universum in ons

Samenwerking en diversiteit als voorwaarde voor gezondheid

Volgens de Theosofia is eenheid een feit in de natuur, en samenwerking is daar een logisch uitvloeisel van. In dit artikel wordt dit toegelicht aan de hand van één facet van het lichamelijke functioneren: het microbioom. Een artikel over samenwerking tussen de mensen en miljoenen microben.

In de wereld om ons heen zien we enerzijds hoopvolle initiatieven tot samenwerking en anderzijds veel ‘ieder voor zich’-gedrag. Samenwerkingsverbanden tussen landen staan onder druk en veel belangengroepen proberen garen te spinnen door een vurig pleidooi om het eigen gedachtegoed te beschermen en vooral niet te veel op te gaan in een groter geheel. Het optrekken van barrières en muren tussen een groep en haar burens moet datgene wat als vreemd wordt beschouwd buiten houden, en daarmee denken velen beter af te zijn. Ergens voelt het misschien wel veilig en vertrouwd om je vooral niet te veel in te laten met wat vreemd en anders is, maar is dat nu eigenlijk wel goed voor ons?

De Theosofia leert ons dat alle leven in essentie één is en daarmee elke grens of barrière op zijn best illusoir en op zijn slechtst schadelijk is, niet alleen voor anderen, maar uiteindelijk ook voor onszelf.

Dat de grote verschillen tussen arm

en rijk uiteindelijk tot een vluchtelingenprobleem leiden, is in dat perspectief geen enkele verrassing. Het optrekken van een muur of het tegenhouden van vluchtelingen bij een grens ver van huis lijkt misschien een handige oplossing. Maar wordt daar op de langere termijn überhaupt iemand beter van, of moeten we daar uiteindelijk allemaal de wrange vruchten van plukken? Die essentiële eenheid impliceert immers samenwerking als de maatstaf in de natuur, en niet afgescheidenheid.

Misschien kunnen we wel heel dicht bij huis ontdekken wat ook op de langere termijn goed voor ons is en wat niet. Recent wetenschappelijk onderzoek over het functioneren van het menselijk lichaam laat daar een verrassend licht op schijnen. En de Theosofia geeft heldere aanwijzingen over de invloed die ons denken daar vervolgens weer op heeft.

De mens als robot?

In de medische wetenschap is de lei-

Kerngedachten:

- » Alle leven is in zijn diepste essentie één.
- » Van evenwichtige samenwerking worden we beter.
- » De kwaliteit van de samenwerking wordt bepaald door ons denken.

dende gedachte lang geweest dat we ons voor indringers van buitenaf moeten beschermen, en toen verbeterde hygiëne en leef- en werkomstandigheden in de vorige eeuw gemeengoed werden, nam de sterfte door ziekteverwekkers als bacteriën en virussen enorm af. Met de grootschalige toepassing van de antibiotica bereikte de medische wetenschap een belangrijk succes in het bestrijden van ziekteverwekkers die toch nog vat op ons kregen; en zo leek een lang en gezond leven voor eenieder weggelegd. Hoewel mensen nu gemiddeld inderdaad veel ouder worden, gebeurt dat echter meestal niet in goede gezondheid. De nieuwe uitdaging op het gebied van de fysieke gezondheid wordt gevormd door niet-overdraagbare ziektes, zoals kanker, diabetes en fibromyalgie.

Een eerste mogelijke oorzaak voor dit verschijnsel werd gevonden in moleculen die de capaciteit hebben om informatie te dragen en in nieuwe cellen gekopieerd te worden: DNA.

Deze inzichten deden de wetenschap vermoeden dat de menselijke genen verantwoordelijk waren voor alle op het oog nieuwe ziektebeelden. Richard Dawkins beschreef mensen zelfs als overlevingsmachines, ‘robot-vehikels, blind geprogrammeerd om de zelfzuchtige moleculen, bekend als genen, in stand te houden’.⁽¹⁾

Het ‘human genome project’, waarin vanaf 1985 wetenschappers uit de hele wereld samenwerkten om het menselijk genoom in kaart te brengen, leverde echter een verrassende uitkomst op. De teller van het aantal menselijke genen stopte rond de 22.000, te weinig om alle complexe fysieke processen van het menselijk lichaam te kunnen verklaren.

De mens als superorganisme

Toch ontdekten wetenschappers tijdens dit project de waarschijnlijke sleutel tot het antwoord op het raadsel van de aansturing van al die complexe processen van het menselijk lichaam: het microbiom. Elk mens draagt 1,5 tot 3 kilo microben bij zich die niet als menselijk beschouwd worden. In aantallen zijn het er tien keer meer dan de cellen van het menselijk lichaam. En het aantal genen dat de verschillende groepen eencelligen tellen wordt rond de één miljoen geschat, zo’n veertig keer meer dan wijzelf hebben.

Deze microben zijn de bewoners van onder andere onze darmen en onze huid. Ze zijn medeverantwoordelijk voor talloze chemische processen in en rond ons lichaam en de aanmaak en omzetting van diverse voedingsstoffen. Ook maken ze deel uit van ons immuunsysteem.

Zonder deze microben kunnen wij niet leven, maar zij kunnen uiteraard – zonder ons – wel in een andere omgeving voortbestaan. We zijn dus als het ware een superorganisme, dat als voertuig gebruikmaakt van menselijke cellen én een heel leger aan micro-organismen.

Nu er steeds meer aandacht komt voor het microbiom doet de wetenschap interessante ontdekkingen. Zoals dat bij zieke mensen, bijvoorbeeld met alzheimer, vrijwel altijd de darmbacteriën zeer weinig variëteit kennen. Mensen die daarentegen zeer gezond zijn, zoals de jonge Masai-krijgers uit Tanzania, hebben een grote variatie in darmbacteriën. Aan de hand van talloze andere onderzoeken wint de hypothese dat een succesvolle samenwerking met een grote variëteit aan microben een voorwaarde is voor een goede gezondheid, aan kracht.⁽²⁾

De kwaliteit van samenwerking

Dat werpt de vraag op hoe we een gezond microbiom opbouwen. Waar hangt een succesvolle samenwerking nu van af? Laten we als voorbeeld de mond nemen. Als we gezond zijn is er een balans in het microbiële ecosysteem in onze mond: zogenaamd gunstige bacteriën en potentieel pathogene bacteriën zijn met elkaar in evenwicht. Als we veel snoepen verandert het klimaat in onze mond van basisch naar zuur (PH-waarde), een omgeving waarin gunstige bacteriën niet meer kunnen aarden en pathogene bacteriën vrij spel krijgen om tandbederf en aandoeningen van het tandvlees te kunnen veroorzaken.⁽³⁾

Verschillende microben voeden zich met verschillende soorten voedsel. Een grote variëteit in voeding (met name planten) kan dus zorgen voor een gunstige omgeving voor veel verschillende micro-organismen en kan daarmee de gezondheid bevorderen. Ook het blootgesteld worden aan andere microben door bijvoorbeeld te reizen en contact te hebben met verschillende mensen is bevorderlijk. Angst of afkeer van alles wat ons vreemd is daarentegen komt onze gezondheid dus juist niet ten goede.

Onze keuzes, ons gedrag, bepalen dus welke ‘reisgenoten’ we meenemen in en op ons menselijke voertuig.

En wat bepaalt onze keuzes? Onze ideeën, opvattingen, gedachten.

Zo weten we dat ook onze gemoedstoestand ons microbiom beïnvloedt.

De sleutel tot een goede gezondheid ligt daarmee uiteindelijk in ons denken: door open te staan voor invloeden van buiten en door een harmonieus gedachtegoed te ontwikkelen kunnen we het juiste klimaat scheppen voor een optimale samenwerking. Niet alleen met de microben in

ons, maar met al die andere levende wezens – organen, cellen, atomen – die ons lichaam samenstellen.

Het universum als organisme

Vanuit een theosofisch perspectief is dat geen verrassing. Elke fysieke manifestatie is de uiting van een achterliggend bewustzijn en de toestand van dat bewustzijn is dus een belangrijke bepalende factor voor de toestand van het voertuig, het lichaam. Een gezond lichaam is het gevolg van een gezonde geest (en niet andersom!). En een gezonde geest overstijgt de illusie van afgescheidenheid.

Het universum is één groot organisme waarin geen ondoordringbare barrières tussen lichamen, entiteiten of bewustzijnen bestaan. Al wat leeft is immers voortgekomen uit datzelfde universum, een kopie in het klein, zoals Godfried de Purucker beschrijft, van de bron waaruit het voortkomt.⁽⁴⁾ In die hoedanigheid spreken we dan ook van universele broederschap. En die broederschap die we het universum in ons, ons microbiom, toewensen zodat we gezond door het leven kunnen gaan, kunnen we alleen tot stand brengen door haar in onze gedachten en ons gedrag tot uiting te brengen. Door te leven zonder afgescheidenheid, zonder muren om ons heen te bouwen, en door te beseffen dat als het goed gaat met de medebewoners van deze planeet, *alle* medebewoners, het ook goed gaat met ons. We maken als mens immers onderdeel uit van weer een groter organisme: de aarde. Die op zijn beurt onderdeel uitmaakt van ons zonnestelsel, et cetera.

In dat grote geheel is de mens veel meer dan het stoffelijke voertuig dat nog steeds het onderwerp van studie is van de wetenschap. H.P. Blavatsky wijst ons in *The Secret Doctrine Commentaries* glashelder de weg naar ons voorland:

Nu, wat ik zeg is dat, wil je een volmaakt mens hebben, dan moet hij zijn: 1, lichamelijk volmaakt, wat zijn organisme en gezondheid betreft; 2, intellectueel volmaakt; 3, geestelijk volmaakt. Deze drie moeten in evenwicht gebracht zijn. In ieder geval moet hij al deze drie evolutielijnen voldoende tot uitdrukking brengen om een volmaakt evenwicht tot stand te brengen.

Een volledig gezond mens, vol vitaliteit, maar intellectueel gebrekkig, is een dier, ik noem hem geen mens. Een volmaakt intellectuele mens maar zeer zwak van lijf en leden, is geen mens maar een geketende geest die door het raam kijkt — een ongelukkige geest. Een volmaakt gezond en intellectueel goed ontwikkeld mens, zonder het bijbehorende spirituele bewustzijn, is (ondanks zijn intellect) een leeg omhulsel en niets meer.⁽⁵⁾

Mevrouw Blavatsky spreekt hier over een in alle opzichten volmaakt mens, hetgeen niet wegneemt dat iemand met een gebrekkig lichaam, maar met een vlammend intellect en een helder spiritueel inzicht, uiteraard in zijn denken en spiritualiteit volledig vrij kan zijn. Alle reden dus om open te staan voor verscheidenheid en samenwerking teneinde niet alleen aan een gebalanceerd microbiom te werken, maar ook intellectueel en spiritueel gezond te zijn en bij te dragen aan een gezonde maatschappij.

Referenties

1. Richard Dawkins, *The Selfish Gene*. Oxford University Press, Oxford 1976, Preface. Vrije vertaling van: “We are survival machines – robot vehicles blindly programmed to preserve the selfish molecules known as genes. This is a truth which still fills me with astonishment.”
2. Rodney Dietert, *The human superorganism*. Dutton, New York 2016. Voorts: Alanna Collen, *10 Human, How Your Body's Microbes Hold the Key to Health and Happiness*. HarperCollins, 2015.
3. C.C. Wu, C.T. Lin, C.Y. Wu, W.S. Peng, M.J. Lee en Y.C. Tsai, ‘Inhibitory effect of *Lactobacillus salivarius* on *Streptococcus mutans* biofilm formation.’ Artikel in: *Molecular Oral Microbiology*, 24 juni 2014.
4. G. de Purucker, *Man in evolution*, blz. 64-65. Stichting I.S.I.S., online: http://www.blavatskyhouse.org/onlineliterature/De_Purucker#Evolution.
5. H.P. Blavatsky, *The Secret Doctrine Commentaries, The Unpublished 1889 Instructions*. Stichting I.S.I.S., Den Haag 2010, blz. 455: “A perfect man is not. He can be a perfect man on the first and the second and the third plane; it is a degree of perfectibility. Now, what I say is, that to make a perfect man, he is to be: 1, perfect in physical form, as regards his organism and health; 2, perfect intellectually; 3, perfect spiritually. All these must be equilibrated. At any rate, he must have all these three schemes of evolution sufficiently represented to produce perfect equilibrium. An absolutely healthy man, full of vitality, but deficient in intellectual powers, is an animal, as I say, not a man. A perfectly intellectual man with a sick limb and a weak body is not a man, but a spirit imprisoned, looking out of the window – an unfortunate spirit. A perfect healthy and intellectual well-developed man, without the corresponding spiritual consciousness, is (his intellect notwithstanding) an empty shell and nothing more.”

Gesignaleerd

De prehistorie in Amerika

Het vermaarde wetenschapsblad *Nature* kwam onlangs met een publicatie die in de archeologische wereld nogal wat stof deed opwaaien: in Amerika leefden al veel eerder mensen dan wat nu algemeen verondersteld wordt.⁽¹⁾ De thans aanvaarde *theorie* is dat Amerika 16.000 jaar geleden via de Beringstraat bevolkt is. Het zeeniveau in deze zee-engte, die Siberië van Alaska scheidt, was toen zo laag, dat mensen en dieren langs die weg van Azië naar Noord-Amerika konden trekken. Van daaruit zouden ze naar het zuiden getrokken zijn en zo het hele continent bevolkt hebben.

Archeologen echter concludeerden op basis van vondsten in de buurt van San Diego in Zuid-Californië, dat Amerika al 130.000 jaar geleden bevolkt moest zijn. Ze kwamen tot deze conclusie na het onderzoek van gebroken botten van een mastodont. Tussen de beenderen, slag tanden en kiezen lagen keien van 10 tot 30 centimeter doorsnee, die sterk afweken van het fijnkorrelige sediment waarin ze waren gevonden.

Na zorgvuldig onderzoek trok een team archeologen en paleontologen van het *Archeological Institute of America* en het *San Diego Natural History Museum* de conclusie dat deze stenen gebruikt zouden zijn om de botten te kraken en dat dit 130.000 jaar geleden, met een onzekerheid van 9.700 jaar, heeft plaatsgevonden.

Zoals te verwachten was, reageerde de archeologische wereld sceptisch. Om tot zo'n afwijkende opvatting te komen, zo vatten we de kritiek samen, moet je met heel uitgebreid bewijsmateriaal komen. En dat was dit niet, zei men.

Aannames

Nu lijkt ook ons dit bewijsmateriaal nog beperkt, maar het doet niet onder voor het 'bewijs' voor de mening dat Amerika 16.000 jaar geleden via de Beringstraat bevolkt is. Die theorie is op z'n minst net zo beperkt. Ze is namelijk het gevolg van een groot aantal onbewezen *aannames*. De eerste aanname is dat de oorsprong van de moderne mens ligt in een soort mensaap, waarvan men aanneemt dat hij twaalf miljoen jaar geleden in Afrika leefde en die de voorouder van zowel de mens als de chimpansee en

bonobo zou zijn. Voor de duidelijkheid: fossielen van deze onbekende gemeenschappelijke voorouder zijn er niet. Of deze meer op een mens leek of meer op een mensaap, of op geen van twee, weten de onderzoekers niet. Uit deze hypothetische voorouder zou via allerlei schakels de moderne mens moeten zijn ontstaan. Onder paleontologen heersen veel verschillende meningen over welke stamboom juist is. Steeds als er nieuwe vondsten worden gedaan, worden nieuwe stambomen geconstrueerd. Dat deze stambomen hoogst speculatief zijn, moge duidelijk zijn als je beseft dat er maar heel weinig fossielen gevonden zijn en dat het erg moeilijk is uit een fossiele voetafdruk of een stukje bot juiste conclusies te trekken.

Nu nemen de meeste paleontologen aan dat een van de oudste soorten, *homo habilis* genaamd, twee miljoen jaar geleden in Afrika leefde. Deze menssoort zou later uit Afrika naar Azië en Europa zijn weggetrokken. Alle vroegere soorten zouden zijn uitgestorven op *homo sapiens*, de moderne mens, na. *Homo sapiens* zou tussen 100.000 en 200.000 jaar geleden in zuidelijk Afrika of Oost-Afrika zijn oorsprong hebben en begon van daaruit met de kolonisatie van de wereld. Ook over hoe die migratie zou hebben plaatsgevonden, bestaat geen consensus. Maar in dit beeld past in ieder geval niet dat in Amerika 130.000 jaar geleden al mensen leefden.

Andere hypothesen

Nu staat de in Californië gevonden 'aanwijzing' – laten we het geen bewijs noemen – dat er al veel eerder menselijk leven in Amerika was, zeker niet op zichzelf. In het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw vonden Braziliaanse archeologen menselijke resten die veel ouder zijn dan de aangenomen 16.000 jaar. Er zijn stenen werktuigen en stukjes houtskool gevonden in een zandlaag van 30.000 tot 50.000 jaar oud. De beroemde Braziliaanse archeologe Maria Beltrão vond in kleilagen van 300.000 jaar oud stenen werktuigen. Dat is nogal een verschil met de 16.000 jaar.⁽²⁾

De Braziliaanse Wikipedia vermeldt dan ook dat er verschillende hypothesen bestaan over het tijdstip waarop Amerika bevolkt werd. De Beringstraat-hypothese is daar slechts één van, en feitelijk is die achterhaald. Want zo citeren we Wikipedia:

Hoe dan ook, thans kan in het algemeen worden aangenomen dat Brazilië in Piauí (een deelstaat in het noordoosten) 60.000 jaar geleden werd bevolkt. Migratiestromen hebben Minas Gerais (centraal Brazilië) 30.000 jaar geleden bereikt en Rio Grande do Sul, (zuid Brazilië) 15.000 jaar geleden.⁽³⁾

We hebben geen idee waarom *Nature*, en de kranten die berichtten over de vondst in Californië, hier geen enkele melding van maken.

De vraag die archeologen in Brazilië zich stellen, is *hoe* Amerika bevolkt werd. Ook zij houden vast aan de aanname dat de mens in Afrika ontstond en van daaruit de wereld koloniseerde. Sommigen menen dat mensen via Polynesië of Australië Zuid-Amerika hebben bereikt, terwijl er ook theorieën zijn die beweren dat Amerika rechtstreeks vanuit Afrika bevolkt is. Deze mensen zouden dan over zeewaardige boten moeten hebben beschikt, hetgeen weer niet past in de gangbare theorie dat die oermensen zeer primitief waren.

Kortom, er zijn nog vele onopgeloste vragen.

Atlantis

Het vraagstuk wanneer de eerste mensen in Amerika leefden, is niet slechts een academisch vraagstuk. Er hangt een heel mensbeeld aan: de theorie dat mensen uit aapachtigen zijn voortgekomen en door verandering in het lichaam *toevallig* zijn uitgroeid tot wat ze nu zijn. Maar is dat het enig bestaande beeld over de mens en zijn ontstaan? Een ander idee, dat de mens al veel langer dan wordt verondersteld op aarde leeft en is voortgekomen – gemaneerd – uit verder ontwikkelde wezens, wordt als niet-wetenschappelijk terzijde geschoven, terwijl het op geen enkele wijze in strijd is met de wetenschappelijke feiten. Voor de duidelijkheid: emaneren is geen schepping, want het bewustzijn heeft altijd bestaan.

Volgens de Theosofia bestaat onze huidige menselijke vorm al achttien miljoen jaar. De bewustzijnen die deze menselijke lichamen bezielde, zijn er echter altijd geweest. Die lichamen waren in dat verre verleden wel anders – etherischer – dan nu. Naarmate het bewustzijn veranderde, veranderde ook het menselijke lichaam.

De Theosofia gaat uit van de evolutie van bewustzijn. Een mens is een mens omdat hij over denkvermogen beschikt. In dat proces van het ontwikkelen van denkbewustzijn heeft de mens van steeds veranderende lichamen gebruik gemaakt. Bij elke nieuwe bewustzijnsfase creëert hij een passend lichaam.

Ook de aarde heeft een groot aantal veranderingsprocessen ondergaan — een idee dat trouwens ook wetenschappelijk algemeen geaccepteerd is. Zo was wat nu de Atlantische Oceaan is, miljoenen jaren geleden een uitgestrekt continent, dat wij nu Atlantis noemen. Dat continent werd bevolkt door een mensenras. Wij waren die mensen. Uitgaande van reïncarnatie is elk mens door talloze geboorten gegaan. We zijn geëvolueerd van een Atlantische mens naar de mens zoals we nu zijn.

Welnu, de oorspronkelijke bevolkingen van beide Amerika's zijn afstammelingen van het Atlantische ras. Toen het Atlantische continent gedurende vele eeuwen langzaam zonk, terwijl ander land rees, emigreerden delen van de Atlantische bevolking naar het gedeeltelijk uit de zee gerezen continent dat wij nu Amerika noemen. In oude mythen die over de hele wereld verteld worden, wordt naar dit verzonken continent verwezen. Ook oude tradities van veel *native Americans* vertellen dat zij ooit gekomen zijn van waar nu de golven van de oceaan zijn.

Wetenschappelijke wetenschap

Een wetenschap die haar naam waard is, dient afwijkende visies niet te negeren, noch dient ze vast te houden aan denkbepelden die aanvankelijk voor waar werden aangenomen. Natuurlijk is het moeilijk voor een professor die jarenlang aan zijn studenten heeft verteld dat Amerika via de Beringstraat bevolkt is, deze theorie in twijfel te trekken, maar als er nieuwe feiten bekend zijn, moet hij dit wel doen. Immers, een werkelijke wetenschapper is eerlijk en moedig.

Uiteraard verwachten – en willen – we niet dat de theosofische *hypothese* blind door archeologen omarmd wordt. Maar enige objectiviteit verwachten we wel bij wetenschappers. Daarbij is het wijs ook andere ideeën, die niet tot de mainstream archeologie behoren, in je overwegingen te betrekken. Dat is misschien niet goed voor je carrière, maar de waarheid wint er wel bij.

Referenties

1. *Nature*, 544, 479–483 (27 april 2017) <https://www.nature.com/nature/journal/v544/n7651/full/nature22065.html>. Zie ook: *NRC*, 27 april 2017.
2. Henk Bezemer, 'Nieuwe Wereld blijkt onverwacht oud'. Artikel in *Lucifer*, jaargang 15, februari 1993, nummer 1, blz. 27-30.
3. Lema: História pré-cabralina do Brasil, https://pt.wikipedia.org/wiki/Hist%C3%B3ria_pr%C3%A9-cabralina_do_Brasil#cite_note-16.

De huidige antibioticaresistentie kan ons zeer waardevolle lessen leren

De roep om alternatieven voor antibiotica is groot. Vorige week werd bekend dat een Amerikaanse vrouw overleden was aan een bacterie met resistentie voor 26 soorten antibiotica. Een hoopvolle oplossing komt van bacteriofagen, virussen die bacteriën doden.⁽¹⁾

Veel bacteriën wapenen zich steeds beter tegen antibiotica door zich genetisch aan te passen ... Het is het recept voor een doomsenario: ziekten die niet meer te genezen zijn met antibiotica. Amerikaanse onderzoekers lijken een oplossing te hebben gevonden. Ze hebben nanodeeltjes uitgevonden die zo gemaakt zijn dat ze een bepaald stofje produceren als ze verlicht worden. Deze superoxide bevat zuurstof en dat is precies datgene wat nodig is om de bacteriën te beschadigen.⁽²⁾

Algemeen bekend is, dat je pas ziek wordt van een bacterie of virus als je er vatbaar voor bent, oftewel, als je immuunsysteem niet optimaal werkt. En hoe komt dat laatste? Volgens de Theosofia, die de mens ziet als veel meer dan een lichaam, ligt de echte oorzaak in ons eigen bewustzijn, ons denken. Elke keer als we disharmonische gedachten koesteren – bijvoorbeeld egoïstische gedachten – produceren we in onszelf én in al onze relaties een vorm van disharmonie. En met ‘relaties’ bedoelen we onze relaties met alle wezens waarmee we samenleven en samenwerken. Dat zijn niet alleen onze medemensen, maar ook de wezens die ons lichaam bezielen. Denk aan de talloze celwezens of atoomwezens waaruit ons lichaam bestaat, en die onze belichaming hier op Aarde mogelijk maken. Nu is harmonie de grondtoon in het Universum, en we zien ook dat overal getracht wordt om onbalans weer terug te voeren tot balans. Dat geldt ook voor ons lichaam: ons lichaam poogt de door onszelf opgebouwde onbalans kwijt te raken door deze naar buiten te werken, door de spanning te ‘ontladen’. Als dat gebeurt, zeggen we: “Ik ben ziek.”

Ziekten zoals infecties zijn dus geen vijand, maar de manier van ons lichaam om het lichaam te zuiveren van elementen die verstorend werken. U kunt het vergelijken met een familie waar gedurende een lange tijd een twistpunt heerst. Het probleem zit bij velen hoog, maar men weigert koppig erover te praten met elkaar. Met als gevolg, dat het twistpunt steeds ontwrichtender werkt. Stel nu dat ieder-

een inziet dat een eerlijk gesprek, waar naar alle partijen geluisterd wordt, de enige manier is om grotere ellende te voorkomen: dan zal een gesprek zuiverend uitpakken. Het zal voor hen die gevoelsmatig aan hun eigen standpunt hechten, wellicht tijdelijk pijnlijk zijn. Maar het zuivert de betrekkingen, er wordt een grondslag gelegd voor de normalisering van de verstandhouding.

Infectieziekten zijn in feite zulke schoonmakers. Om een indruk te geven hoe dat kan werken: de combinatie van koorts en transpiratie zorgt voor afvoeren van stoffen die zich als gifstoffen gingen gedragen. En zoals geldt voor veel zuiveringsprocessen, gaat de grote schoonmaak gepaard met beperkingen en ongemak, misschien wel pijn en je beroerd voelen. Denk aan het herbestraten van een weg: dat zorgt ervoor dat deze weg gedurende enige tijd maar half kan functioneren. Maar op de lange termijn is herbestrating natuurlijk een prima investering.

Wat doen antibiotica? Het zijn stoffen die specifiek bacteriën doden, en bijvoorbeeld geen menselijke cellen. Door die bacteriën te doden, nemen ze de achterliggende oorzaak van de ziekte niet weg. Die ligt namelijk in de *innerlijke* mens. Toch kunnen antibiotica wel helpen, bijvoorbeeld als er een levensgevaarlijke koortspiek is. Of als de ziekteverwekker het lichaam in korte tijd dreigt te verwoesten. In dat soort gevallen kunnen antibiotica ervoor zorgen dat de uitwerking van de ziekte meer over de tijd wordt uitgesmeerd. Het lichaam kan het dan beter aan. Helaas zijn antibiotica in de afgelopen decennia in zulke enorme massa's gebruikt, voor mens en voor dier, dat we als het ware het ontstaan van resistente bacteriën enorm hebben gestimuleerd. Als we er veel spaarzamer mee waren omgegaan, was dat niet gebeurd.

Nu dreigt er momenteel een antibiotica-resistentie van een groeiend aantal bacteriën. Kijken we op de korte termijn, dan kan deze antibiotica-resistentie inderdaad als een grote onzekere factor worden gezien, met onduidelijke gevolgen. Krijgen we weer grote ziekte-uitbraken? Maar deze crisis kan, zoals elke crisis, een wakkermaker worden. Het kan de aanleiding zijn voor een kritisch kijken naar de beginselen van de huidige medische wetenschap. Is de mislukking met antibiotica niet te wijten aan een fundamenteel verkeerde aanpak? Met als gevolg dat we de wezens die zorgen voor het naar buiten werken van

disharmonie, de bacteriën, doden? Als we op die manier enkele kanalen sluiten die voorheen zorgden voor het uitwerken van mentale en psychische onevenwichtigheden, kunnen deze innerlijke spanningen zich verder opstapelen. De ‘druk’ wordt hoger, en vroeg of laat komt het probleem toch naar buiten. En deze ontlading zal in verhouding heftiger zijn. Deze zal zorgen voor een grotere ontregeling van de lichaamsfuncties.

Veel onderzoekers proberen op dit moment alternatieven te vinden voor antibiotica. Het probleem staat hoog op de agenda van de medische wetenschappers. Zoals uit het eerste citaat blijkt, zoekt een aantal onderzoekers de oplossing in bacteriofagen. Dat zijn virussen die bacteriën infecteren en doden. Of, zie het tweede citaat, in stoffen die de werking van de huidige antibiotica kunnen ver-

sterken, de zogenoemde superoxiden. Hun aanpak is dus nog steeds gebaseerd op bacterie-bestrijding. Kunnen we daardoor niet dezelfde problemen verwachten, ergens in de toekomst, als we nu ontmoeten?

Hier is naar ons idee een oud boerengezegde van toepassing: “distels maaïen is distels zaaien”. Wie niet leert van het verleden, is gedoemd – doet zichzelf – zijn levenslessen te herhalen.

Referenties

1. Bron: <https://www.dekennisvanu.nl/site/artikel/Bacteriofagen-die-antibioticaresistentie-verspreiden/8786>.
 2. Bron: <https://dekennisvanu.nl/site/artikel/Licht-helpt-antibiotica-bacterien-te-bestrijden/9384>.
-

Reclame Code Commissie keurt huidige voorlichting over orgaandonatie af

Afgelopen mei diende Frank Stadermann mede namens 138 medeklagers een klacht in bij de Reclame Code Commissie (RCC) tegen het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Nederlandse Transplantatie Stichting (NTS). Kern van de klacht was dat hun voorlichting over postmortale orgaandonatie ‘onvolledig en misleidend’ is.⁽¹⁾ Het ging met name over de gebruikte termen ‘dood’ en ‘overlijden’, zonder dat er in de teksten over orgaandonatie op de website van met name VWS onderscheid wordt gemaakt tussen hersendood en hartendood. Stadermann – op de hoogte van de theosofische kerngedachten over leven, sterven en bewustzijn – wees daarbij op het feit dat ook wetenschappelijk er aanwijzingen zijn dat het uitnemen van organen bij iemand die hersendood is verklaard, maar van wie het hart nog klopt of kloppend wordt gehouden, door de donor zou kunnen worden ervaren. Theosofisch gezien betekent zo’n handeling een zeer negatief ingrijpen in het stervensproces. De RCC heeft in haar uitspraak van 11 augustus Stadermann op belangrijke punten in het gelijk gesteld. Zo acht de commissie diverse reclame-uitingen voor registratie als orgaandonor waarin de begrippen ‘overlijden’, ‘overleden’ en ‘dood’ worden gebruikt, in strijd met artikel 5 van de Nederlandse Reclame Code. Daarin wordt gesteld dat reclame naar vorm en inhoud zodanig behoort te zijn

dat het vertrouwen in reclame niet wordt geschaad. De RCC “adviseert verweerders om niet meer op een dergelijke wijze reclame te maken”. Zij geeft aan dat de term ‘na hersendood’ in plaats van ‘na overlijden’ dient te worden gebruikt. En dat het gaat om een hersendood ‘overeenkomstig het Hersendoodprotocol’. Dit protocol is vastgesteld door de Gezondheidsraad.

De RCC is helaas niet ingegaan op het feit dat ‘hersendood’ een omstreden criterium is.

Niettemin heeft deze uitspraak grote waarde. Het kan velen aansporen tot zelfstandig onderzoek, omdat ze het verschil willen leren kennen tussen gewone hartendood en hersendood. Het Theosofisch Genootschap staat klaar hen daarin in alle opzichten te ondersteunen.

Meer informatie over dit onderwerp is te vinden op: www.orgaandonatiealert.nl.

Referentie

1. Zie in onze rubriek Gesignaleerd: ‘Klacht wegens misleidende voorlichting over orgaandonatie’, artikel in *Lucifer, de Lichtbrenger*, jaargang 39, april 2017, nummer 2, blz. 58-59. En: ‘Brein actief na de dood’, artikel in *Lucifer de Lichtbrenger*, jaargang 39, juni 2017, nummer 3, blz. 95. Verder: www.stichtingisis.org/pdf/De_andere_kant_van_orgaandonaties._Wat_de_overheid_niet_vertelt.pdf.
-

Uw Vragen

Boze geesten

Iemand met een zwakke geest kan beïnvloed worden door boze geesten. Wie zijn deze boze geesten?

Antwoord

We spreken wel over zwakke of boze geesten, maar in feite is het niet de geest die zwak of boos is, maar de ziel — de tussennatuur. De geest is te allen tijde bovenpersoonlijk en edel. Het is de ziel echter die zich zo kan richten op de materie, dat de geestelijke invloed vrijwel nihil is. In extreme gevallen is er hoegenaamd helemaal geen invloed en dan spreken we van ‘boze geesten’, hoewel dat eigenlijk een verkeerde term is. Als een mens sterft, is hij niet ‘weg’. Normaal gesproken gaat een gestorvene naar de geestelijke droomwereld, Devachan, maar als een mens tijdens zijn leven weinig of geen spiritualiteit heeft opgebouwd, blijft hij in de astrale sfeer van de aarde achter. ‘Zwakke geesten’ — en dat zijn mensen die onzelfbewust zijn, niet hebben leren nadenken en daardoor bijna geen invloed vanuit hun geestelijke natuur ondervinden — kunnen door deze ‘boze geesten’ beïnvloed worden, vooral als ze de controle over zichzelf verliezen, wat bijvoorbeeld plaatsvindt in een woedeaanval. Liefdevolle, onzelfzuchtige mensen evenwel ondergaan nooit die invloed. Bovenpersoonlijke liefde is het beschermende schild voor alle negatieve invloeden. Liefde geeft kalmte en beheersing. Daarom kan een liefdevol mens nooit op welke wijze dan ook negatief beïnvloed worden.

De Leraren van mevrouw Blavatsky

Hoe heette de Leraar van mevrouw Blavatsky? Was dat een Engelse of Franse leraar of een Rishi?

Antwoord

Er zijn enkele Meesters van Wijsheid en Mededogen bekend. De bekendste zijn wel meester Koot Hoomi Lal Singh — vaak alleen Meester K.H. genoemd — en meester Morya, die meestal ook alleen met zijn initiaal wordt genoemd: Meester M. Deze namen zijn overigens pseudoniemen. Beiden zijn van geboorte Hindu. Hun bekendheid heeft alles te maken met het feit dat ze een correspondentie hebben gevoerd met een in India verblijvende Engelsman, A.P. Sinnett. Hun brieven zijn bewaard gebleven. Meester M. was de directe leraar van mevrouw Blavatsky. In India worden deze Guru's — de voorlopers van de mensheid — soms ook Rishi's genoemd, maar er zijn veel andere namen waaronder ze bekend zijn, zoals Mahātma, Oudere Broeder, Gevederde Slang, Zarathustra, Hiërofant, Christus (ofwel: gezalfde), enzovoort. Er zijn duidelijk ook verschillen: de een is verder ontwikkeld dan de ander. Hoewel deze Meesters in onze ogen halfgoden zijn, zeggen ze nadrukkelijk van zichzelf dat ze mensen zijn. Ze zijn alleen veel verder geëvolueerd in wijsheid en mededogen dan de gemiddelde mens.

Meditatie en bidden

Is meditatie een vorm van bidden? Siddhārtha mediteerde om de verlichting te krijgen. Hoe heeft hij dit gedaan?

Antwoord

Als je bidden opvat als het je richten tot een god *buiten* je, die je dan verzoekt iets voor jou te doen, dan heeft bidden geen zin. Sterker: dan verzwakt het alleen maar je eigen wil en leidt het tot passiviteit. Als je bidden ziet als je richten op je eigen Hogere Natuur, dan heeft het dezelfde functie als meditatie kan hebben. Dan probeer je contact te leggen met je innerlijke god — de innerlijke Vader in de Hemel. Siddhārtha, die uiteindelijk Buddha werd, is *het* voorbeeld van iemand die zich zo heeft gericht op zijn innerlijke goddelijkheid, dat hij die uiteindelijk zelf werd en eigenlijk nog steeds *is*. Hoe hij dit geworden is? In de eerste plaats is hij al vele levens voor hij Budhaschap bereikte, begonnen. Maar hij is begonnen met een beeld te vormen van die innerlijke god, of die innerlijke Buddha. Daar richtte hij zich op. Daar mediteerde hij over. Die invloed gaf hij gestalte in al zijn gedachten en handelingen. Hij werd ten slotte dat beeld, zodat hij, toen hij beproefd werd onder de Bodhi-boom, alle verlokkingen van de materiële wereld doorzag als illusies. Hij had zich een beeld gevormd van zijn innerlijke Buddha, had hierover gemediteerd, had die invloed vormgegeven in zijn leven en was ten slotte die Buddha *geworden*.

Activiteiten Agenda

Lezingen in november en december 2017

DEN HAAG:

Opkomst en ondergang van beschavingen

Het begrip *beschaving* – en het ontbreken daarvan – is nogal eens een onderwerp in de media en in gesprekken met familie en collega's. Wat is beschaving? Je kunt daar duidelijk het woord *schaven* of *bijschaven* in herkennen. Dat betekent *iets minder grof maken*. Dan klinkt beschaving als een relatief iets. Toch bestaat er wel degelijk een universele norm voor beschaving. Waar het om draait is of de overheersende mentaliteit in een cultuur gericht is op geestelijke en intellectuele waarden. Dat betekent bijvoorbeeld concreet dat het algemeen belang, het belang van alle wezens, steeds boven het persoonlijk belang gaat. En dat geen enkel individu in de maatschappij wordt buitengesloten.

Volgens de theosofische leringen treden er op cyclische momenten inspirerende wijze mensen op in de wereld die geestelijke en intellectuele impulsen geven. Zo'n impuls geeft aanleiding tot de *opkomst* van een beschaving. Die opkomst is een ontwikkelingsproces, waarbij de inspiratie en hoogstaande idealen worden doorgegeven en breed maatschappelijk worden verankerd. Dat proces kan honderden jaren duren.

In elke ontwikkelingsstap is er de keuze: staan de algemene belangen of de persoonlijke belangen voorop? Gaat het laatste overheersen dan zet dat de *ondergang* van een beschaving in.

Volgens de Theosofia reïncarneren mensen cyclisch en in groepen. Momenteel is een indicatie voor de cyclus van reïncarnatie van de gemiddelde mens, en dus ook van groepen mensen en beschavingen, zo'n 1500-2000 jaar. In de lezingenserie zullen we daarom stilstaan bij kenmerken van beschavingen uit het verleden, zoals die van de Grieken en de Romeinen, om te zien of daar iets van te herkennen en te leren is.

Maar ook bij wat we *nu* kunnen doen om te helpen bouwen aan de beschaving van ons volgende leven, en in feite van *al* onze volgende levens.

01 november	Wie en wat bepaalt een beschaving?
08 november	Hoe regeert wijsheid in een democratie?
15 november	Het cyclisch terugkeren van beschavingen
22 november	Help nu bouwen aan de beschaving van ons volgende leven!

Een kosmische kijk op het leven

Kosmos, letterlijk 'ordering', is de benaming die de oude Grieken gaven voor het universum, waarin een bepaalde harmonie en orde heersen. Als mens ben je een wandelend symbool van de kosmos. We bieden plaats aan talloze met elkaar samenwerkende – levende – bouwstenen: cellen, bacteriën, moleculen, atomen. Met ons denkbewustzijn oefenen we – bewust en onbewust – continu invloed uit op deze microkosmos.

Kijken we naar de macrokosmos dan zijn we ons niet altijd bewust van de wederzijdse invloed die tussen al het leven daarin bestaat. Staan we open voor een universele, kosmische kijk op het leven vanuit de wijsheidstraditie of Theosofia, dan kunnen we die wederzijdse invloed steeds meer herkennen.

Volgens de Theosofia stroomt hetzelfde kosmische leven door alles in de kosmos. Het is een organisch geheel, waarin al het leven op weg is om steeds bewuster de eenheid van de kosmos gewaar te worden. Mededogen is de wet die de kosmos regeert.

Geen alledaagse gedachten, maar in deze serie zullen we laten zien dat het kerngedachten zijn die je in alle grote religies kunt terugvinden en dat wetenschappelijk onderzoek steeds meer de oude wijsheid of Theosofia bevestigt. In de eerste lezing zullen we de kosmische kijk op het leven vanuit de Theosofia introduceren.

In de tweede lezing laten we zien hoe al het leven via mededogen verbonden is. In de derde lezing gaan we verder in op de verantwoordelijkheid die wij als mens hebben binnen het kosmische levensweb.

Tot slot gaan we in de laatste lezing in op de geboorte van kosmisch bewustzijn. En dat is niet iets buiten ons, maar iets dat we zelf steeds meer kunnen ontwikkelen.

29 november	Een kosmische kijk op het leven
06 december	Het levensweb van mededogen
13 december	Leven binnen leven en verantwoordelijkheid
20 december	De geboorte van kosmisch bewustzijn

OVERIGE STEDEN:

07 november in Arnhem
10 november in Amsterdam
13 november in Leiden

De spirituele functie van kunst en design

Waarom voelt u zich prettig, misschien zelfs geïnspireerd, als u zich in een gebouw bevindt met bepaalde verhoudingen, met een bepaalde functionaliteit in de vormgeving? Waarom werken sommige computerprogramma's op een overzichtelijke, moeiteloze en stimulerende manier, terwijl we bij andere programma's steeds zoeken en worstelen? Oftewel, design doet echt iets met ons.

Een aantal kunst- en design-stromingen zocht naar de diepere essentie van de dingen, zoals 'De Stijl' en 'Bauhaus'. Tot 'De Stijl' behoorden Theo van Doesburg, Piet Mondriaan en Bart van der Leek, architect J.J.P. Oud en meubelmaker Gerrit Rietveld. Het is heel interessant om hun ideeën te onderzoeken vanuit de theosofische levensfilosofie. Hetzelfde geldt voor inspirerende kunst en design uit *andere* culturen, van heden en verleden. Ook die komen in deze lezing aan bod.

Wij zullen dit onderwerp zo presenteren, dat we u de stimulans willen geven dat u zelf, in uw leven, ook aan de slag gaat met kunst en design.

05 november in Eindhoven
15 november in Middelburg
21 november in Utrecht
28 november in Rotterdam
08 december in Amsterdam
11 december in Leiden
12 december in Arnhem

Onze spirituele geschiedenis en toekomst

Wie wil niet weten wat onze menselijke oorsprong is, waar we vandaan komen, en wat in de toekomst voor ons in het verschiet ligt?

Nu bestaan er vele theorieën over de geschiedenis van de mens, zowel wetenschappelijke als theologische. Maar gaat men daarbij uit van de mens als Reïncarnerende Ego? En juist daarin schuilt de sleutel tot begrip. Zo is de menselijke cultuur zeer veel ouder dan de huidige wetenschappers nu inschatten: de eerste hoogstaande culturen waren er al miljoenen jaren geleden. Wij mensen – ook al is onze huidige staat nog heel onvolmaakt – zijn al door vele fasen van groei en ervaring gegaan. Het is heel zinvol daar meer van te weten.

En dan over onze toekomst: wat voor mogelijkheden sluimeren er in ons bewustzijn? Wat voor soort beschaving gaan we in de toekomst opbouwen? Gaan we designer-baby's creëren? Worden de toekomstige generaties half mens half robot?

In deze lezing draait het om de fundamentele vraag, wat 'evolutie' eigenlijk is. Welke drijfkracht zit erachter, is dat competitie of samenwerking? Evolueren we 'ieder voor zich', of is de evolutie van alle wezens, van goden tot mineralen, volledig van elkaar afhankelijk?

Hoe meer we begrijpen van ons pad van evolutie, van de ontplooiing van de hogere mogelijkheden die we in ons dragen, hoe beter we ons leven *nu* kunnen interpreteren en sturen — inclusief de snelle ontwikkelingen in de techniek. Theosofie is heel actueel.

03 december in Eindhoven
06 december in Middelburg
12 december in Utrecht
19 december in Rotterdam

Ga naar www.stichtingisis.org
voor het complete lezingenoverzicht

Colofon

Redactie: Barend Voorham,
Henk Bezemer, Bianca Peeters,
Rob Goor, Erwin Bomas, Bouke van
den Noort

Eindredactie: Herman C. Vermeulen

Redactieadres: Joke de Jong-van Wijk,
Mosselkreekstraat 53,
4335 TG Middelburg,
Tel. 0118-436394
(b.g.g.: 070 - 346 15 45)
e-mail: luciferred@stichtingisis.org

Reacties: De redactie houdt zich het
recht voor om ingekomen stukken te
selecteren en in te korten.

Abonnementen: kunnen op ieder
gewenst tijdstip ingaan, gelden voor
het hele kalenderjaar en worden
automatisch verlengd, indien ze niet
voor 1 december van het lopende
abonnementsjaar schriftelijk zijn
opgezegd. Dit is niet van toepassing op
cadeau-abonnementen.

Abonnementsprijzen:
Papieren abonnement
€ 26,50 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 4,60
Digitaal abonnement
€ 15,00 voor 6 nummers (1 jaargang),
losse nummers € 2,50
Prijswijzigingen voorbehouden,
IBAN: NL19TRIO0786911905

Uitgeverij: Stichting I.S.I.S.,
Blavatskyhuis, De Ruijterstraat 72-74,
2518 AV Den Haag, tel. 070-346 15 45,
fax 070-345 24 67
e-mail: lucifer@stichtingisis.org
internet: www.stichtingisis.org
Aanvragen van *Lucifers* kan ook via het
contactformulier op deze site.
ISSN 1382-2942

© Stichting I.S.I.S.

Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd of openbaar gemaakt in enige
vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of
enige andere manier, zonder voorafgaande
toestemming van de uitgever.

Stichting I.S.I.S.

De naam I.S.I.S. staat voor
International Study-centre for
Independent Search for truth.

Het doel van Stichting I.S.I.S. is het
vormen van een kern van Universele
Broederschap, door het bestuderen
en verspreiden van kennis over de
geestelijke achtergrond van mens en
kosmos, vrij van dogmatiek.

Stichting I.S.I.S. doet dit via cursussen,
lezingen, ondersteuning bij waarheids-
onderzoek, het uitgeven, verkopen en
uitlenen van boeken en tijdschriften,
en het stimuleren van de praktische
toepassing van die kennis.

Stichting I.S.I.S. is per definitie
boven-religieus en boven-politiek,
en ontvangt geen overheidssubsidie.
Alle werkzaamheden van Stichting
I.S.I.S. worden verricht op basis van
vrijwilligheid. De organisatie kent geen
betaalde functionarissen.

Stichting I.S.I.S. is niet verantwoordelijk
voor enigerlei verklaring of mening, die
in dit blad wordt gepubliceerd, tenzij
dit uitdrukkelijk wordt vermeld.

Stichting I.S.I.S. is een algemeen nut
beogende instelling, ANBI nummer:
50872. Zie voor de mogelijkheid om de
stichting financieel te steunen:
www.anbi.nl.

Stichting I.S.I.S.

Centraal in het werk van Stichting I.S.I.S. staan de volgende uitgangspunten:

1. De essentiële eenheid van al het bestaande.
2. Op grond daarvan: broederschap als feit in de natuur.
3. Respect voor ieders vrije wil (gebruikt vanuit deze gedachte van universele broederschap).
4. Respect voor ieders vrijheid de eigen levensvisie op te bouwen.
5. Ondersteuning geven bij het opbouwen en verdiepen van de eigen levensvisie en bij het toepassen ervan in de praktijk van het leven.

Waarom dit tijdschrift *Lucifer* heet

Lucifer betekent letterlijk Licht-brenger.

Iedere cultuur in Oost en West heeft zijn lichtbrengers: inspiratoren die de aanzet geven tot geestelijke groei en maatschappelijke vernieuwing. Zij stimuleren de mens tot zelfstandig denken en leven in besef van broederschap.

Altijd worden ze tegengewerkt en belasterd door de gevestigde orde. Altijd zijn er mensen die zich daardoor niet laten afschrikken en hun wijsheid onbevooroordeeld benaderen en onderzoeken.

Voor hen is dit tijdschrift bedoeld.

“... de titel die voor ons tijdschrift werd gekozen, slaat evenzeer op goddelijke ideeën als op de rebellie van de held in Miltons *Paradise Lost* ...

Wij werken voor ware Religie en Wetenschap, vóór feiten en tegen verzinsels en vooroordeel. Het is onze plicht – net als die van de natuurwetenschap – licht te werpen op natuurfacten die tot nu toe waren gehuld in de duisternis van de onwetendheid ... Maar de natuurwetenschap is maar één aspect van Wetenschap en Waarheid. De wetenschap van de ziel en van de ethiek, oftewel de Theosofie, de kennis van goddelijke waarheid, is nog veel belangrijker ...”

(Helena Petrovna Blavatsky in het eerste nummer van *Lucifer*, september 1887)